

raná péče

Časopis vychází ve spolupráci

2. ročník 2/2012

Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s., Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s. a Rané péče EDA, o.p.s.

téma:

Komunikace

SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA

ADVENTNÍ BENEFIČNÍ KONCERT

na podporu činnosti Střediska pro ranou péči Liberec o.p.s.

PÁTEK 14. 12. 2012 OD 18.00 HODIN

SEVEROČESKÉ MUZEUM V LIBERCI, MASARYKOVA UL. 11

BĚHEM AKCE
SI MŮŽETE ZAKOUPIT
BENEFIČNÍ KALENDÁŘ
PRO ROK 2013
A PROBĚHNE DRAŽBA
PANÁČKŮ
POUŽITÝCH PŘI
TVORBĚ
KALENDÁŘE

ÚČINKUJE DĚTSKÝ PĚVECKÝ SBOR ZUŠ JABLONEC NAD NISOU

IUVENTUS, GAUDE!

Držitel dvou zlatých medailí z největší sborové soutěže

World Choir Games 2012 (Cincinnati, USA),

mistr světa v kategorii duchovní hudby (World Choir Championships, Graz 2011)

VEČEREM PROVÁZÍ HEREC MAREK SÝKORA

Vstupenky je možné zakoupit přes informační a rezervační systém e-vstupenka : www.evstupenka.cz
nebo osobně na některém z prodejních míst např. v informačních centrech.

Dále je možné zakoupit vstupenku prostřednictvím našich webových stránek : www.ranapece.eu/liberec

Vstupné v předprodeji : 199,- Kč, vstupné na místě : 250,- Kč

Bližší informace Vám poskytne Lucie Hejralová na tel.: 724 400 832 nebo na e-mailu: lucie.hejralova@ranapece.eu

Podpořit činnost Střediska můžete také poskytnutím finančního daru formou bankovního převodu
na bankovní účet : 240 844 675/0300, vedený u ČSOB

**Středisko
pro ranou péči
Liberec, o.p.s.**

Jsme nestátní nezisková organizace, která od roku 1994 pomáhá rodinám dětí s postižením od narození do 7 let věku.

Pomozte nám vidět mámu a tátu každý den!

Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru **DMS VIDETMAMU**
na telefonní číslo 87 777. Cena DMS je 30 Kč, Raná péče EDA, o.p.s.
obdrží 27 Kč. Službu DMS provozuje Fórum dárců.

Nyní můžete nově přispívat pravidelně každý měsíc po dobu jednoho roku.
Stačí odeslat SMS ve tvaru **DMS ROK VIDETMAMU** na číslo 87 777
a každý měsíc Vám bude automaticky odečtena částka 30 Kč.
Více informací najdete na www.darcovskasms.cz.

**Raná péče EDA je oporou rodinám, ve kterých se narodilo
dítě se zrakovým nebo i dalším postižením.**

Raná péče EDA, o.p.s., Trojická 2/387, 128 00 Praha 2
tel./fax: +420 224 826 860 • mobil: +420 724 400 820
e-mail: paha@ranapece.eu
Veřejná sbírka (S-MHMP/526883/2011)
Číslo transparentního účtu: 2500141992/2010

Úvodník

Co zmínit v tomto sloupku? Je toho hodně, co bych doporučila vaší pozornosti.

Tentokrát je hlavním tématem „Komunikace“. Prolíná mnoha dalšími rubrikami a doufám, že si každý přijde na své. Snažíme se také držet „krok se světem“ a informujeme i o technických vymoženostech jako jsou tablety, a hlavně o jejich využití pro děti se speciálními potřebami.

Další komunikační pomůckou, kterou však na rozdíl od tabletů máme všichni a stále k dispozici, jsou ruce. Více se dozvíte z rozhovoru se Zuzanou Sýkorovou o znakování. Komunikujeme vlastně neustále svými projevy. Záleží na jejich čitelnosti vůči okolí. Slovo komunikace pochází z latinského *communicare*, sdílet, radit se, od *communis*, společný. Děti s námi komunikují různě: změnou dechu, klidem a soustředěním, pohledem, úsměvem, gesty i mimikou, neklidem, aktivitou, pláčem, křikem, nezájmem. To všechno je komunikace. Ta může být spojena s předsudky a nedorozuměním - o tom je zde také řeč.

Ráda bych zde také pogratovala Středisku pro ranou péči Plzeň k jeho 10. narozeninám! Je skvělé, že už 10 let existuje v západních Čechách pracoviště, na které se mohou obracet rodiny, které tam naleznou oporu, a s jehož kolegyněmi můžeme být v kontaktu a spolupracovat. Všem tamním kolegyním a kolegovi přeju dobrou spolupráci se všemi dalšími spolupracujícími institucemi a organizacemi a mnoho štědrých donátorů a podporovatelů - a vůbec vše, co potřebují ke své práci!

Vaši pozornosti doporučuji odkazy k článkům z tohoto čísla na webové stránky. Dříve jsme jmenovali celé konkrétní webové stránky přímo v článcích. Odkazy však byly tak dlouhé, že téměř nešly opsat bez chyby. Nyní je najdete na našem webu: **www.ranapece.eu** a přímo se můžete proklikat, kam vás to bude zajímat.

Mnoho radosti, splněných přání a inspirace přeje

*Alice Pexiederová,
šéfredaktorka*

Obsah

Aktuality a informace

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s. letos slaví 10 let	4
Nadační příspěvek na pořízení auta pro Středisko Liberec	
/ Granty, dotace, dary a příspěvky	5
Ambulantní konzultace k rozvoji zrakového vnímání v Plzni	
/ Zprávy ze Střediska Liberec / Ukončení projektu IP 1	6
Kalendář pro dobrou věc / Budeme si povídat	7
Setkání rodičů	8

Téma / Komunikace

Možnosti rozvoje komunikace	9
Předsudky v komunikaci - máme je všichni?	10
Využití iPadu i ve škole	11
Komunikace nevidomých maminek z celé republiky	12
Chirofonetika	13
Metoda Tomatis pro podporu rozvoje komunikace	15
Matrix / Raná terapie u dětí s poruchou autistického spektra v Německu	
Brémský tréninkový program pro rodiče	16

Děti a rodiče

Vojta a alternativní komunikace / Vzpomínky na pobytový kurz v Doksech	18
Podobný pobyt jsme ještě nezažili / Naše zkušenost s programem Son-Rise	19
Naše čtvrtá dcera Justýnka	20
TULIO.cz - také sháníte pro své dítě věci, které se běžně nedají sehnat?	21

Rozhovor

Připravujeme rozhovor s Ing. Ivanem Vymyslickým	21
Znakování jako podpora komunikace	22

Pomůcky a hračky

Jak rychle v zabavit dítě? / Chobotnice a sluníčko / Kolo	24
Patchworkové hračky	25
Jak si vyrobit magnetickou mozaiku / Podpora rozvoje komunikace fondem GSK	26

Knihy a DVD

Narodilo se s problémy... / Obrázkový slovník sociálních situací pro děti	27
Průvodce rodičů a dětí... / Svoboda a hranice... / Jak se žije dětem s postižením...	28
Slow-E-Motion	

Kalendářium

	29
--	----

Pro sourozence

	30
--	----

Kalendářium - pokračování

	32
--	----

Poděkování

	32
--	----

Raná péče

časopis vychází ve spolupráci
Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.,
Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
a Rané péče EDA, o.p.s.
www.ranapece.eu

šéfredaktorka: Alice Pexiederová
redaktorka: Jana Vránková
redakční rada: Kateřina Čechlovská,
Jan Kovařík

jazykové korektury: Jana Vachulová
e-mail: casopis@ranapece.eu

Vydavatel: Raná péče EDA, o.p.s.

Náklad: 700 ks

Foto na titulní straně: archiv rodiny
Pekárkových

Zlom: PRODTP, studio@prodtp.cz

Tisk: In2U media, e-mail: in2u@in2u.cz

evidenční číslo periodického tisku:

MK ČR E 20501

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Tomanova 5, 301 00 Plzeň
tel/fax: 377 420 035
e-mail: plzen@ranapece.eu

Raná péče EDA, o.p.s.
Trojická 2/387, 128 00 Praha 2
Tel, fax : 224 826 860
Mobil: +420 724 400 820
e-mail: praha@ranapece.eu

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s.
Matoušova 406, 460 07 Liberec
Mobil: 724 400 832
Tel.: 485 109 564, Fax: 485 115 060
e-mail: liberec@ranapece.eu

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s. letos slaví 10 let

Jsme rádi, že se naše středisko během let stalo v krajích své působnosti službou zavedenou a respektovanou. Ročně poskytujeme své služby 62-65 klientským rodinám z Plzeňského a Karlovarského kraje. Jsme členy Asociace pracovníků v rané péči a na základě šetření pravidelně získáváme garanci kvality poskytovaných služeb.

Malé ohlédnutí za naší desetiletou historií

Středisko rané péče v Plzni vzniklo v roce 2002 jako sedmé regionální pracoviště Společnosti pro ranou péči. Vzniklo z potřeby zajistit kvalitní služby rané péče v západních Čechách. Do této doby byly služby rané péče v této oblasti zajišťovány Středisky rané péče Praha a České Budějovice.

Středisko rané péče zahájilo svoji činnost díky významné podpoře Města Plzně, Nadace Charty 77 – Konto Bariéry, MPSV a dalších.

V březnu 2002 jsme získali od Městského úřadu Plzeň 3 pro Středisko rané péče prostory v Tomanově ulici č.5, Plzeň-Jižní Předměstí. Tyto prostory nebyly příliš velké, a proto jsme se na začátku června roku 2006 přestěhovali do prostor větších. Zůstali jsme na stejné adrese, tentokrát však v přízemí, s bezbariérovým přístupem.

V dubnu 2003 jsme z výtěžku Adventního koncertu (300 tis. Kč) pořídili služební automobil Škoda Fabia. Vzhledem k terénnímu charakteru služeb byla pro nás tato událost velmi významná.

Jelikož služby našeho střediska vyhledávalo stále více zájemců, bylo zapotřebí

postupně navyšovat počet pracovníků střediska (z původní jedné pracovnice až na nynějších pět pracovníků), abychom mohli i nadále zajišťovat kvalitní služby pro další klienty.

V roce 2009 nám společnost ŠkoFIN s.r.o., prostřednictvím nadace Leontinka, zapůjčila druhý automobil, abychom mohli svými terénními službami pokrýt celý Plzeňský a Karlovarský kraj. V roce 2010 prošlo Středisko rané péče SPRP Plzeň zásadní změnou. Došlo k odchodu střediska jako organizační jednotky s právní subjektivitou od původního zřizovatele, Společnosti pro ranou péči, o.s.

Od 1.1.2011 má naše středisko novou právní subjektivitu. Veškerá činnost a závazky původní organizace přešly na nově vzniklou obecně prospěšnou společnost Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.

Poděkování

Velké díky patří významnému sponzorovi našeho střediska, kterým je téměř od začátku Nadační fond Českého rozhlasu. Ze sbírky Světluška pravidelnými finančními příspěvky významně podporuje realizaci programu Stimulace zraku.

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s. poskytuje své služby díky podpoře a finančním prostředkům Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Plzeňského a Karlovarského kraje, Statutárního města Plzně, měst a obcí, nadací a nadačních fondů, sponzorů. Jak je již uvedeno výše, mezi důležité podporovatele patří také nadace Leontinka, především díky zprostředkování automobilu od společnosti ŠkoFIN.

Děkujeme neonatologickému oddělení Fakultní nemocnice Plzeň za velkou podporu a dlouhodobou spolupráci, za to, že „věří v ranou péči“. Lékaři a další odborníci plzeňské neonatologie předávají informace o našich službách rodičům, kterým

se narodí dítě s postižením, právě v nejtěžší chvíli, a my tak můžeme rodině včas pomoci – jak podporou v jejich náročné, tíživé situaci, tak i stimulací a podporou vývoje dítěte.

Děkujeme lékařům, především oftalmologům, neurologům, pediatrům a dalším odborníkům, za spolupráci, za to, že informují potenciální zájemce o službu a doporučují naši službu těm, kteří ji potřebují.

Děkujeme Plzeňskému a Karlovarskému kraji, městům a obcím, ve kterých klienti našeho střediska žijí, za spolupráci, podporu a financování naší služby.

Děkujeme nadacím, nadačním fondům a sponzorům za finanční podporu některých programů a projektů střediska.

A především chceme poděkovat našim klientským rodinám za jejich spolupráci a zpětnou vazbu. Rozhovory s rodiči na téma kvality služby a jejich spokojenosti jsou pro nás velmi cenné. Chceme vědět, zda to, co pro rodiny děláme, děláme dobře a má to pro ně smysl, a také chceme od rodičů získat podněty a nápady, jak naši službu můžeme dál rozvíjet a zkvalitňovat.

*Mgr. Miroslava Bartošová, ředitelka,
Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.*

Príspevek Nadačního fondu ČR ze sbírky Světluška

Raná péče je ze zákona č.108 o sociálních službách terénní službou, která může být doplněna také službami ambulantními. Právě její terénní charakter umožňuje práci poradkyň v přirozeném prostředí dítěte, v jeho rodině. Děti jsou ve svém známém prostředí jistější, odpadá únava z dlouhé cesty, strach a úzkost z neznámého prostředí, rušivé podněty v prostředí novém. Rodiny bývají obvykle zatížené nutností častého dojíždění na odborná lékařská vyšetření a nejrůznější terapie; terénní charakter rané péče pro ně

znamená časovou a jistě i finanční úsporu a zvyšuje dostupnost služby.

Dojíždíme ke klientům v celé oblasti působnosti našeho Střediska ve třech krajích ČR, často i do míst vzdálených více než 150 km. K zajištění služby tedy potřebujeme spolehlivá auta – a to je oblast, která je dlouhodobě velmi složitá. Používané automobily stárnou, jsou poruchové, jejich údržba a provoz jsou finančně nákladné, používání přestává být bezpečné.

S radostí jsme proto přivítali, že nám Nadační fond Českého rozhlasu poskytl ze sbírky Světluška finanční příspěvek na pořízení auta pro terénní služby rané péče, který nám pomohl tuto složitou situaci se zajišťováním terénních služeb řešit. Nadační příspěvek nám umožnil

zakoupit nový automobil Suzuki SX4 s možností volby pohonu všech čtyř kol, což přinese výrazné zlepšení bezpečnosti v často extrémních podmínkách horského terénu, které musí naše poradkyně v zimních měsících zdolávat. Velmi si vážíme této pomoci.

*PaedDr. Alexandra Bečvářová,
ředitelka Střediska pro ranou péči
Liberec, o.p.s.*

Granty, dotace, dary a příspěvky...

...neziskové organizace bez nich jen stěží mohou existovat. V posledních letech je ale čím dál těžší finanční prostředky na činnost získávat. Financování z veřejných zdrojů, tedy od státu, krajů, měst a obcí, je nedostatečné a výše dotací se rok od roku snižuje. Grantová řízení nadací a nadačních fondů jsou většinou určena na nákup pomůcek a častěji se stává i to, že firemní dárci raději přispívají na pořízení konkrétní věci. Kdo nám tedy bude přispívat na provoz a mzdy? Tyto dvě položky jsou nejdůležitější. Bez zaplacení nájmu, energií, pohonných hmot, oprav a údržby služebních automobilů a prostor, telefonů a internetu, cestovného, pojištění atd. nemůže naše organizace existovat. To samé platí o zaměstnancích; pokud nebude na mzdy, nebudou zaměstnanci a nebudeme moci poskytovat služby. A už je naprosto jasné, že neustálý přísun nových pomůcek a hraček je nám vlastně k ničemu. Komu je budeme půjčovat a kdo je bude půjčovat? Vždy si velice vážíme každého finančního i věcného daru. Pokud nakupujeme pomůcky, snažíme se vybírat nové a nakupujeme třeba i v zahraničí. Nejraději bychom ale vykřičeli do světa „přidejte nám na provoz a mzdy“.

Naštěstí máme dlouholeté donátory, kteří nám pravidelně přispívají na projekty určené právě na přímé poskytování služby a náklady s tím spojené. Největším donátorem je Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška.

O Středočeském kraji se ale toto již říci nedá. V letošním roce se dá spíše hovořit o dokonalém hororu. Nejen že státní dotace MPSV prostřednictvím tohoto kraje je již třetím rokem velmi poddimenzována, ale navíc nebyla podpořena naše žádost na Humanitární fond, který je určen především na sociální služby poskytované v kraji. Z tohoto fondu jsme každoročně dostávali 100 – 300 tisíc korun. V letošním roce ale nic, ani koruna. Z jednání na krajském úřadě vyplynulo, že kraj raději bude podporovat pobytové služby svých příspěvkových organizací a na služby jiné už mu nezbyvá. Rada zněla jasně – podejte si žádost na Fond hejtmanky. A jak to dopadlo? Také nic, zase ani koruna.

Středočeský kraj zřejmě vůbec nezajímá, že na jeho území pomáháme 63 rodinám, které jsou v těžké životní situaci, mají dítě s těžkým postižením zraku nebo i postižením kombinovaným. Nezajímá ho, že preventivní charakter naší služby zamezí umísťování dětí do ústavních zařízení, jejichž provoz je několikanásobně dražší, než když rodiče vychovávají dítě v domácím prostředí. Nezajímá ho, že díky včasné stimulaci zraku je možné obnovit zachovalé funkce zraku, že dítě, které je správně a pravidelně stimulováno, nemusí zůstat nevidomé. Možná, že kraj je i rád, že se o jejich občany staráme, vždyť nutnost poskytování rané péče má uvedenu i ve svých strategických dokumentech, ale možná si i myslí, že když jsme z té „neziskovky“, tak službu můžeme poskytovat zadarmo, že snad zaměstnanci jsou jen dobrovolníci a žijí jen ze vzduchu...

Zlobím se. Soucítím s rodinami, jimž

jsme museli omezit službu, kterou potřebují. Místo měsíčního intervalu za nimi můžeme jezdit jednou za čtvrt roku. Přijde mi to nespravedlivé. Rodiny žijící v sousedních krajích, které naši službu podporují, mohou naše služby využívat bez omezení. Co ale v takovéto situaci dělat? Těžko se rodiny budou stěhovat do jiného kraje kvůli možnosti poskytování sociálních služeb. Těžko si za konzultace rodiny budou platit, když je služba ze zákona poskytovaná zdarma.

Doufáme, že naše jednání a intervence rodičů na krajském úřadě situaci v budoucnosti vylepší a že snad nebude muset nastat nejkřivější scénář ukončování služby u všech středočeských klientů.

Děkuji všem našim příznivcům, přátelům a rodinným příslušníkům za jejich vytrvalou pomoc a podporu. Naše úsilí poskytovat ranou péči v plné míře, a pomáhat tak rodinám v těžké životní situaci, neustává a i v příštím roce budeme pokračovat!

*Mgr. Petra Cihlová
ředitelka Rané péče EDA, o.p.s.*

Red. pozn.: K datu vydání časopisu již poskytuje raná péče EDA službu ve Středočeském kraji opět bez omezení, a to díky dorozdělení financí z Adventního koncertu ČT. Tím je situace vyřešena pomocí občanské solidarity jen na několik měsíců a budeme opět čekat, jak se kraj zachová v roce 2013.

Ambulantní konzultace k rozvoji zrakového vnímání v Plzni

Jednou z nabízených služeb Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s., je ambulantní program konzultace k rozvoji zrakového vnímání, který probíhá pravidelně dva dny v měsíci. Tento program je určen především pro rodiny dětí s vážným zrakovým postižením. Hlavním cílem je intenzivní stimulace zraku a zrakový trénink, který probíhá ve speciálně upraveném prostředí, kde je využit vysoký kontrast, specializované světelné efekty, kontrastní vzory a další.

Rodiče mají možnost načerpat nápady a inspiraci na činnosti s dítětem v oblasti

rozvoje těžce postiženého zraku.

V rámci spolupráce s oční klinikou FN Plzeň Lochotín a ambulantní oční ordinací MUDr. Topinkové a MUDr. Řezáčkové jsou ambulantní dny střediska k dispozici i dalším dětem se zrakovým znevýhodněním, které nejsou klienty střediska, a to především pro posouzení zrakových funkcí dětí a návrhy na činnosti, kterými lze zrak rozvíjet.

Důležitým a dlouholetým sponzorem ambulantního programu stimulace zraku je Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška, který pravidelně finančně zajišťuje jeho provoz.

V roce 2011 se díky projektu „Díváme se společně“, který podpořila Nadace Leontinka částkou 50 000,- Kč, podařilo zakoupit i nové pomůcky pro stimulaci zraku a zrakový trénink. Mezi novinky patří především panely s možností regula-

ce intenzity osvětlení, světelné polokoule a boxy nebo inteligentní svítící modelína.

Tímto bychom tedy chtěli našim sponzorům velice poděkovat za jejich podporu i za to, že umožňují dětem se zrakovým postižením překonávat jejich handicap.

Jitka Kravcová, poradkyně rané péče a instruktorka stimulace zraku

Zprávy ze Střediska Liberec

Kurzy skupinové a individuální muzikoterapie

Po letní přestávce od září 2012 v prostorách libereckého Střediska opět probíhají dvakrát týdně kurzy muzikoterapie pro klienty s lektorkou Zuzanou Maličkou, DiS.

Novinkou je nabídka individuálních lekcí, které se osvědčují zejména u dětí s poruchou autistického spektra, případně u dětí, které jsou precitlivělé na okolní zvuky a hluky. Program lekcí byl zahájen zajímavou přednáškou pro rodiče, spojenou s ukázkami společného muzicírování.

Individuální konzultace chirofonetiky

Nově budou ve Středisku v Liberci jednou měsíčně probíhat individuální konzultace chirofonetiky s Mgr. E. Mílkovou.

Benefiční akce

Adventní benefiční koncert souboru IUVENTUS, GAUDE!

14. 12. 2012 pořádá Středisko Liberec ve spolupráci se známým dětským pěveckým sborem IUVENTUS, GAUDE! z Jablonce nad Nisou Adventní benefiční koncert. Koncert proběhne v krásných prostorách Severočeského muzea v Liberci.

Vydání kalendáře na rok 2013

Děti z našich klientských rodin vyfotil na stránky kalendáře profesionální fotograf Jan Koubek, který pořídil rodinám také krásné fotografie z pobytového kurzu. Cena kalendáře bude 300 Kč. Informace o jeho zakoupení naleznete na stránkách střediska www.ranapece.eu/liberec nebo na facebooku střediska Středisko pro ranou péči Liberec, s.r.o.

Výtěžek z benefičního koncertu i prodeje kalendářů bude určen na provoz služby rané péče.

Kateřina Čechlovská, poradkyně rané péče

Ukončení projektu IP 1 – Služby sociální prevence v Libereckém kraji

Sociální služba raná péče byla v období od 1.10.2009 do 30.11.2012 v Libereckém kraji financována projektem IP 1 Služby sociální prevence v Libereckém kraji. Cílem projektu bylo zajištění sociální služ-

by rané péče v takovém rozsahu a kvalitě, aby byla zaručena její odpovídající úroveň a dostupnost pro rodiny dětí se zdravotním postižením a jejich zapojení do sociálního, ekonomického a kulturního života společnosti.

Celková výše finanční podpory byla 9 034 950,-Kč.

Financováno z projektu reg. CZ.1.04/3.1.00/05.00023 „IP 1 Služby sociální prevence v Libereckém kraji“ realizovaného podle rozhodnutí OPLZZ-ZS22-12/2009.

*L. Hejralová,
koordinátorka sociálních služeb*

Kalendář pro dobrou věc

Profesor Jan Pirk, kardiolog a přednosta IKEMU, je jednou z osobností, pro které nebyl sebemenší problém nechat se vyfotit na náš kalendář osobností 2013, který děláme ve spolupráci s Alzheimercentrem Průhonice.

Zahradní slavnost se konala právě tam 13. září. A nakonec kvůli počasí až tak

moc zahradní nebyla, byla však společnou oslavou našich neziskových organizací.

Klienti Alzheimercentra si připravili námořnický kulturní program, stoly byly plné lahůdek, ale největší fronta byla určitě u zmrzlinového stroje.

K naší velké radosti přišla i zpěvačka Marcela Březinová s kolegou Richardem Tesaříkem a redaktorka České televize slečna Daniela Písařovicová. I na jejich portréty se můžete těšit, pokud si náš kalendář objednáte.

Cena 1 ks kalendáře je 250,-Kč, při odběru nad 50 ks 200,-Kč.

Na našich webových stránkách www.ranapece.eu nebo na facebooku (Raná péče EDA, o.p.s.) najdete informace o vydání a distribuci kalendáře.

Budete-li chtít vědět více, neváhejte se na mne obrátit, ráda vám zodpovím veškeré dotazy.

lenka.bartova@ranapece.eu

mobil: +420724400837

Lenka Bártová, fundraiserka

Budeme si povídat – nové komunikátory a PC program v plzeňském středisku

Možnost dorozumět se se svým okolím, vyjádřit svá přání a pocity a mluvit o svých zážitcích patří k základním potřebám každého člověka. Proto plzeňské středisko rozšířilo možnosti půjčovny pomůcek o tři nové typy komunikátorů, které byly pořízeny z příspěvku Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové. Dále byl příspěvek využit na pořízení počítačového progra-

mu Boardmaker, který je nejrozšířenějším programem v oblasti alternativní komunikace ve světě, ale v plzeňském středisku dosud chyběl.

Díky tomuto programu lze vytvářet jednoduché symboly a komunikační tabulky, kterými lze komunikátory doplnit pro zvýšení srozumitelnosti.

Do projektu byly vybrány různé druhy komunikátorů, od jednoduchých ke složitějším (kri-

tériem byl způsob ovládání a náročnost porozumění), aby co nejvíce odpovídaly různým možnostem dětí. Přínosem je možnost efektivnější vzájemné komunikace. Po zaučení poradců budou komunikátory připraveny k využívání v našich klientských rodinách.

Touto cestou velmi děkujeme Výboru dobré vůle – Nadaci Olgy Havlové za poskytnutí nadačního příspěvku ve výši 20 000 Kč. Velmi nás těší opakovaná spolupráce. Děkujeme, že pomáháte s námi.

*Zuzana Pecháčková,
poradkyně rané péče*

Setkání rodičů

Mezi tradiční akce Rané péče EDA již dlouhá léta patří Setkání rodičů.

Zpravidla jednou za měsíc mají klientské rodiny příležitost se potkat na „naší půdě“.

Protože se účastní rodiče s dětmi, kteří jsou už mazáci, ale i úplní nováčkové, skupina je otevřená a vstřícná novým příchozím i tématům. Program vzniká jako společné dílo poradkyň, rodičů i pozvaných hostů, často je připravován na přání, objednávku z předchozích setkání. Někdy probíhá i několik aktivit najednou. Vždy je ale možné nic nedělat, jen odpočívat a sledovat dění kolem, pochutnat si na kávě či čaji a dobrotách donesených z domácích zdrojů.

Během dopoledního setkání rodičů je možné využít hlídání dětí v přilehlých hernách. Na děti se těší naši dobrovolníci nejen z řad věrných studentek, stálých příznavkyň, ale i úplně nových spolupracovníků z řad firemních dobrovolníků. Není

podmínkou „vydat“ svého potomka do péče dobrovolníků okamžitě. Často to ani nejde, děti potřebují nalézt potřebnou jistotu a bezpečí, rozkoukat se a seznámit se s lidmi i prostředím. Někdy to trvá 3 hodiny (a dětem se nakonec nechce domů, i když předtím zaměstnávaly maminčí-

nu náruč), jindy si nových her, prostředí a hraček užívají hned, někdy se to učí během několika opakujících se setkání. I s touto variantou počítáme.

V posledním roce jsme vyzkoušeli pro střídání dopoledních setkání s večerními, které si užívají rodiče bez dětí. I taková setkání mají své výhody. Pozornost rodičů nemusí být rozdělená, občas je fajn mít i čas jen pro sebe.

V poslední době jsme například tiskli na textil, vyráběli z FIMO hmoty, z korálků, naučili se zdobit ovoce a zeleninu, zatančili si kruhové tance, seznámili se se sociální reformou, protáhli svá těla, ulevili od bolesti zad, evergreenem bývá vybarvování mandal. Mezi těmito všemi aktivitami probíhají zásadní výměny informací a zkušeností mezi rodiči. Proto je také fajn, když mezi nás zavítají i rodiče, kteří naši terénní službu už nevyužívají a mohou „donést“ své aktuální zkušenosti „odjinud“.

*Alice Pexiederová,
poradkyně rané péče*

Možnosti rozvoje komunikace, hry a sebepojetí u dětí s poruchou autistického spektra

Středisko pro ranou péči Liberec v posledním roce navázalo spolupráci s Mgr. Romanou Straussovou, logopedkou, videotrenérkou a poradkyní rané péče v APLA, která se dlouhodobě věnuje vedení dětí s poruchou autistického spektra (PAS) v raném věku. V následujícím článku bychom vám chtěly přiblížit některé naše postřehy a zkušenosti.

Přednáška R. Straussově nás zaujala už před několika lety v Olomouci na 1. Konferenci pracovníků v rané péči v ČR. Tehdy společně s kolegyní Ivanou Mátlovou ze střediska rané péče APLA přednášely na téma Rozvoj hry u dětí s PAS. Některé z jejich poznatků a nápadů s nácvikem hry jsme hned vyzkoušely v rodinách dětí s autismem.

Metodiku vývoje hry paní Straussová postupně zdokonalovala v praxi, další její přednášku slyšela jedna z našich poradkyň na konferenci „Evropské dny autismu 2011“ v Praze.

Metoda a její úspěšnost ji osobně ohromily. Představila ji v našem Středisku, a tak začala naše spolupráce s paní Straussovou. Oslovily jsme ji s prosbou o přednášku pro rodiče, postupně se podařilo uskutečnit dva kluby rodičů s přednáškami na téma „Nácvik hry – jak dětem s poruchou autistického spektra pomoci vyplnit volný čas“ a „Verbální a obrázková komunikace u dětí s poruchou autistického spektra“. Obě přednášky byly velmi praktické, doplňované videoukázkami a konkrétními příklady z praxe. Také byly řešeny konkrétní dotazy rodičů, týkající se jejich dítěte.

V přednášce zaměřené na hru jsme se např. dozvěděli, proč je tak důležité se hrou vůbec zabývat a jak pomoci dětem s autismem trávit volný čas. Volný čas je jednou z oblastí, ve které děti s PAS selhávají. Důvodem je problém s představivostí; děti ulpívají na určitých předmětech nebo činnostech, utíkají do stereotypů, neumějí si čas zorganizovat, nevědí, co a jak ve

volném čase mohou dělat. V přednášce zaznělo, že hrát si je jedním z hlavních vývojových úkolů předškolního věku. Hra je u dětí prostředkem k učení a navazování kontaktu, zahání nudy a snižuje úzkost. Působí jako prevence problémového chování a umožňuje interakci s vrstevníky. Proto je velmi důležité schopnost hrát si rozvíjet a podporovat. Paní Straussová nás seznámila s metodou nahrávání scénářů her na video, která původně byla nápadem paní Věry Havelkové – maminky chlapce

s autismem. Maminka podle doporučení poradkyně rané péče natáčela syna pro podporu rozvoje sebepojetí a zjistila, že syn má o videa velký zájem. Zkusila mu proto natočit manipulaci s hračkou a Tomášek hru na videu se zájmem sledoval. Další dny si matka všimla, že tuto hru sám opakuje. Byl to zlomový okamžik pro vznik metody nácviku hry pomocí videa. Ukázalo se, že skvěle funguje nejen u dětí s PAS, ale také u dětí s mentální retardací.

Co je principem? Natočit krátký (max. délka 2-3 minuty) klip hry na video/fotopaparát, mobil/ z pohledu dítěte – vidět je tedy jen hračka a ruce, které si s ní hrají. Hru můžeme doprovázet jednoduchými větami typu „pejsek štěká haf, haf, vláček jede, ššš, ššš...“, činnosti doprovázet zvuky (ťukat kostkami), napodobovat hlasem (např. zvuk auta). Dítě s PAS se v činnosti zachycené na videu snáze orientuje a nápodoba hry je pro ně snazší. Nácvik probíhá tak, že dítě sleduje natočený scénář

hry, před sebou má totožné hračky jako jsou na videozáznamu a manipulaci s nimi může napodobovat. Scénáře dítěti pouštíme opakovaně. Zpočátku se využívá krátkých a jednoduchých scénářů, postupně lze tytéž scénáře rozvíjet. Například lze postavit ohradu pro zvířata, zvířata jdou do ohrady, traktor přiveze seno, zvířata žerou, traktor odjede... V okamžiku, kdy dítě zvládne několikrát ve své hře zopakovat předvedenou činnost, pokračuje se s natáčením dál a scénář se rozvíjí. Námětem scénářů může být krmení panenky, stavění komínu z kostek, stavba kolejí pro vláčky, nakládání aut do kamionu... Scénáře jsou pro děti s PAS návodem, co s hračkami mohou dělat, jak si mohou hrát. To jim pomáhá odbourávat stereotypy ve hře a výrazně napomáhá socializaci dítěte, dítě neselhává mezi vrstevníky, stává se úspěšnějším a spokojenějším.

Na dalším klubu rodičů nám lektorka předvedla různé způsoby komunikace s dětmi s poruchou PAS a předala nám své bohaté zkušenosti, opřené o úspěchy i neúspěchy. Dozvěděli jsme se, co a proč funguje a co ne. Vždy je potřeba začít od motivování dítěte. Připomněli jsme si, že ze všeho nejdůležitější je naučit dítě, proč má komunikovat (nácvik smyslu komunikace pomocí silné motivace), a teprve pak se můžeme dostat k tomu, jak komunikovat. Předpokladem a prostředkem je nácvik sdílené pozornosti.

Protože přednášky a představované metody natolik zaujaly nás i zúčastněné rodiny, domluvily jsme další přednášku a několik individuálních konzultací s paní Straussovou na našem pobytu pro rodiny v Doksech a potom přímo v rodinách. Rodiče při těchto konzultacích dostali spoustu jednoduchých, praktických a hlavně účinných rad.

V jedné klientské rodině například lektorka doporučovala využít pro podporu rozvoje komunikace formou fotografií a obrázků výrazně motivující situaci, kdy chlapec chce pustit svou oblíbenou pohádku. Rodiče mu ji pustí až poté, co jim předá fotografii s televizí, u televize si vybere na magnetické tabulce z obrázků jednotlivých pohádek jednu konkrétní a obrázek opět podá rodičům. Pro rozvoj pasivní slovní zásoby jim doporučila jednoduchou hru s obrázky zvířátek a malými plastovými zvířátky, při které si chlapec bude posílat autíčko s rodiči. Ti mu do autíčka vloží obrázek nějakého zvířátka, autíčko mu pošlou, on musí obrátit

zek vyndat a najít mezi svými plastovými zvířátky to, které je na obrázku. Potom ho naloží do autíčka a pošle rodičům. Rodiče zvířátko z autíčka vyndají a nahlas řeknou „Je to kravička!“ Potom se hra opakuje. Stejnou hru lze samozřejmě použít na jakékoli předměty a věci, které mohou dítěti rozšířit pasivní slovní zásobu.

K rozvoji komunikačních dovedností a sebepojetí se vyplatí dítěti pořídit tzv. prožitkový deník („úspěšniček“) nebo videonahrávky. Do úspěšničku lepíme fotografie dítěte v situacích, které se mu líbily, kdy se mu něco povedlo, kdy překonalo svůj strach, zachovalo se dobře, nezlobilo, nevztělo se... Fotografie opatříme jednoslovnými popisky. Pomocí úspěšničku pak můžeme trénovat schéma otázka – odpověď. Zpočátku může dítě pouze ukazovat, postupně lze začít trénovat jednoduchou odpověď: „Kdo myje

auto?“ – „Táta“. „Jakou barvu má auto?“ atd. Zároveň rozšiřujeme slovní zásobu dítěte a napsaná slova jsou také přípravou na tzv. globální čtení – dítě si slovo spojí s obrázkem. Nejdůležitější funkcí úspěšničku je rozvoj sebepojetí. Dítě vidí na fotografii sebe v kontextu situace (to jsem Já a okolo mne je to, co jsem viděl, zažil a co

si pamatuji). K nácviку sebepojetí jsou ještě lepší videa než fotografie. Pokud se podaří vyfotit nebo natočit dítě v situaci, kdy mělo strach a překonalo ho, lze to pak dítěti ukazovat a říkat mu, jak je šikovné, že to dokázalo, že se už příště nemusí vůbec bát, křičet atd. Dítě postupně získává vědomí o tom, kdo je a že je dobré, úspěšné, statečné...

No, a nás těší, že jsme se zase naučily a dozvěděly mnoho nového a že máme co nabídnout rodinám s dětmi s poruchou autistického spektra. V libereckém Středisku si také rodiče mohou zapůjčit praktické příručky R. Straussových: „Průvodce rodičů dětí s poruchou autistického spektra“ a „Obrázkový slovník sociálních situací“.

G. Sedlmayerová, J. Doležalová,
K. Čechlovská, poradkyně rané péče

Předsudky v komunikaci – máme je všichni?

K tématu komunikace se toho dá říci mnoho. Každý z nás musí neustále jednat s lidmi kolem sebe jak v rodině, tak i v práci či pokud vyrazíme někam za zábavou. Ovšem ve způsobu, jakým mluvíme s lidmi, se lišíme. Projevujeme tak vlastní osobnost, jedinečnost. Svůj projev mluvy, mimiky, gestiky, postojů se učíme v podstatě od narození. Jisté věci si osvojíme nápodobou, výchovou, jiné jsou nám vrozené. Asi proto mají dvojčata stejná gesta i mimiku, přestože každé vyrůstalo v jiné rodině. Vidíme také na dětech, jak se v jejich pohybech či úsměvu zrcadlí někdy tatínkové, jindy maminky.

Komunikaci velmi ovlivňuje způsob myšlení jedince a společnost, ve které roste. Proto musíme být velmi opatrní na gesta a slova, která používáme, pokud cestujeme do cizích krajů. V každé rodině je také vytvořen jiný způsob dorozumívání. V jedné rodině jsou povolena slova, která ve druhé rodině chápou jako hanlivá, v rodině třetí až jako vulgární. Rodina nás učí postojům, názorům, myšlenkám, které si někdy zachováváme po celý život.

Proto bychom se občas měli zamyslet, zda některé naše názory nejsou předsudčné. Předsudek znamená předpojatost, názorovou strnulost. Jedná se o emočně nabitý, kriticky nezhodnocený úsudek a z něj plynoucí postoj, názor přijatý jedincem nebo skupinou. Nezávisí na okamžité situaci a neopírá se o porozumění. Pokud pátráme po vzniku předsudků, zjistíme, že shodná je značná neinformovanost lidí, kteří předsudky trpí. Naše klientské rodiny, bohužel, mohou narážet na takovéto postoje okolí.

V oblasti emocionální může zraková vada u lidí vzbudit soucit, beznaděj, ostych. Předsudky mohou být zabarveny negativně i pozitivně. Pozitivně zabarvený předsudek tak může u lidí vyvolat například přehnaný obdiv k nevidomým. Někteří lidé si myslí, že lidé se zrakovým postižením mají výjimečné schopnosti, když se dokážou pohybovat takřka poslepu. Přisuzují jim velmi dobře vrozeně vyvinutý hmat a sluch. Asi všechny maminky nevidomých dětí vědí, o jaký omyl

se jedná. Jakou usilovnou práci vyžaduje osvojit si hmatové rozlišení takové, aby dítě v budoucnu umělo číst Braillovo písmo. Je pravda, že v průběhu své odborné praxe jsem občas slyšela povzdech nevidomého o tom, jak na jeho postižení reaguje veřejnost.

Vidící lidé si také mohou myslet, že není dobré upozorňovat nevidomého na určité nehody, znečištění oděvu nebo zvednutý límeček u košile a podobně. Dalším omylem je, že bychom se měli v komunikaci s nevidomým vyhnout tématu jeho postižení, neměli bychom mluvit o barvách a jiných zrakových vjemech.

Možná vás napadne mnoho témat, kterým byste se raději v komunikaci s nevidomým vyhnuli? K těmto otázkám najdete spoustu informací v kapitole Opravník omylů o nevidomých v brožurě Nebojte se nevidomých, vydané sdružením OKA-MŽIK, a také v knize Speciální pedagogika od J. Slowíka (Grada, 2007). Dobře známou je jistě Psychopatologie pro pomáhající profese, napsaná M. Vágnerovou (Portál, 1999). Všechny tyto publikace (a ještě mnoho dalších) jsou dostupné např. v knihovně Rané péče EDA v Trojické ulici.

Kateřina Pešková,
poradkyně rané péče
Ilustrace Pavly Kovaříkové ke knížce Jiřiny
Kalabisové S kloboukem na nepříteli
(vydalo sdružení Okamžik), s laskavým
svolením autorky

Využití iPadu i ve škole

Tablet, to je pojem, který mnozí zaznamenali v souvislosti s nedávnou reklamní kampaní telefonního operátora. Většina však již nic neví o snaze společnosti Apple prosadit svůj tablet iPad v oblasti školství. A protože se iPady jako vynikající pomocníci ve vzdělávání žáků skutečně osvědčují, pronikají do této sféry stále razantněji.

Konkrétně na naší škole jsou již několik měsíců dennodenním pomocníkem při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Díky snahám ředitele školy, pana Mgr. Bc. Ludvíka Vožeha, MPA, o zavádění moderních metod do výuky a díky podpoře z projektu z Evropských sociálních fondů, do kterého je škola zapojena, mohly být iPady vybaveny všechny třídy Základní školy speciální a také třída Praktické školy dvouleté.

Musím přiznat, že začátky s iPadem byly poněkud váhavé. Nicméně intuitivnost celého zařízení ho velice brzy přivedla do praxe, a my jsme tak měli možnost na vlastní oči vidět, co děti s tabletem dokážou, a naopak, co dokáže tablet s nimi. Nefunguje totiž „jen“ jako chytrý pomocník do výuky, nýbrž také jako silný motivátor.

V uplynulém školním roce jsme se s iPady převážně seznamovali a nacházeli místa a situace, kde bude jejich využití nejprínosnější. Přesto jsme ve třídách mezi dětmi již zaznamenali několik úspěchů. Asi nejvíce nás překvapila práce s aplikacemi, které rozvíjejí rozumové dovednosti – Match it up, What's Diff, Series, Families a Sort It Out od společnosti My First Up. Ty já osobně považuji za jedny z nejužitečnějších. V oblasti sociálních dovedností u našich žáků velice boduje aplikace My PlayHome a PepiBath. Velkým pomocníkem jsou v hodinách přírodovědného charakteru aplikace Zoola Lite, Zvířátka (od Terasoftu), Animal Sound Effect a Animals 360, které novým způsobem seznamují žáky se zvuky a podobou jednotlivých zvířat. Při denních grafomotorických cvičeních nám pak značně pomáhají aplikace Graphisme Maternelle, Doodle Buddy, ABC's Writer a GlowColoring (pro žáky s vadou zraku).

Samostatnou kapitolou je pak využití iPadu v oblasti rozvoje žáků s narušenou komunikační schopností. Komunikačních programů nahrazujících obvykle používané komunikační knihy naleznete na

App store poměrně dost. U našich žáků využíváme především iComm, Answer Free a Talking Cards; u žáků s poruchou autistického spektra, vyžadujících aplikace s komunikačním řádkem, se prozatím zdají jako optimální Grid Player (v českém jazyce!) a PictCard/C. V oblasti komunikace pak mají své nezastupitelné místo i aplikace s tzv. „povídálky“ jako je Talking

Pierre, Talking Anya, Talking Teddy, Talking Gwen nebo Chrochtátko. Postavičky v nich dokážou zopakovat slovo či větu po dítěti, a podnítit tak jeho zájem povídat si. Zmínila jsem jen několik aplikací, které v naší práci zatím využíváme nejvíce. Již nyní Naše iPady ale doslova přetékají řadou užitečných aplikací - jejich výčet by ovšem vydal na samostatný článek. App store je místo velice proměnlivé a denně přináší řadu nových nabídek, z nichž některé stojí minimálně za povšimnutí. Samozřejmě je zde k dispozici i řada

aplikací, které nainstalujete a smažete po prvním spuštění. Hledání těch kvalitních je náročné, a i proto pevně věřím, že v budoucnu zrealizujeme myšlenku na zřízení nových internetových stránek se seznamem osvědčených a námi nejpoužívanějších aplikací, jež by sloužily jako vodítko nejen nám a rodičům našich žáků, ale byly by přínosem i pro širší veřejnost.

Nyní stojíme na prahu nového školního roku a já osobně mám v hlavě spoustu nápadů a plánů, jak prostřednictvím těchto malých pomocníků oživit vyučovací hodiny. Velkou inspirací pro mě byla jak konference Apple in Education, tak Učitelův summit 2012, který proběhl v květnu v prostorách International School of Prague. Dr. Arnie Bieber, ředitel této školy, zde hovořil o využívání iPadů k rozšiřování jazykových schopností žáků prostřednictvím aplikace Skype, kdy studenti pražské školy komunikují se studenty v Kalifornii. Myšlenka je to zajímavá. Z mého pohledu je totiž jedním z nejčastějších problémů žáků speciálních škol jistá sociální izolovanost. Přitom na pedagogických školách se vzdělává spousta studentů, kteří většinou (mimo hodiny praxe) nemají možnost setkat se s dětmi s handicapem, a spoustu věcí tak znají jen z knížek. Nebyla by taková pravidelná komunikace prostřednictvím Skypu, a snad i navazování nových kamarádství, být přes obrazovku, přínosem pro obě strany? Podle mého názoru jistě ano.

Závěrem je třeba zdůraznit, že sebelepší technická pomůcka v rukou pedagogů bude bez jejich kreativního přístupu

a harmonické atmosféry ve školní třídě jen bezúčelným prostředkem.

Přeji všem hodně radosti a sil do jejich práce a mnoho úspěchů s iPady.

Adéla Petrboková, DiS., asistentka pedagoga ZŠ speciální Rakovník

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola speciální, Rakovník, Františka Diepolda 1576 je komplexem vzdělávacích zařízení, která poskytují výchovu a vzdělávání dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami od 2 let věku. V průběhu celé docházky jsou zohledňovány individuální potřeby a možnosti dětí

a žáků vyplývající z jejich handicapu.

Budova školy získala v roce 2003 titul Stavba roku, a právem se tak řadí mezi nejmodernější speciální školy v České

republice, a to nejen pro svou netradiční architekturu, ale především pro svůj přístup k žákům a materiálně technické podmínky, které jim může nabídnout. Oproti běžnému standardu mají všichni žáci školy možnost využívat např. rehabilitační bazén s posuvným dnem a protiproudem, vířivou vanu, rehabilitační tělocvičnu, multisenzoriální koncept Snoezelen, multimediální učebnu, cvičný byt s cvičnou kuchyní, krejčovskou dílnu či prádelnu s mandlem a mnoho dalšího.

Více informací o škole lze nalézt na internetových stránkách www.zsrako.cz

Komunikace nevidomých maminek z celé republiky

Mezi našimi klienty se čas od času vyskytnou rodiny, kde se o dítě stará nevidomá maminka. To je i případ Martičky Kovaříkové a její maminky Pavly. Martička navzdory vrozenému postižení očí

vidí v současné době tak dobře, že jsme se nedávno dohodli na ukončení služeb Rané péče EDA. Avšak ještě předtím jsme při konzultacích často mluvili o specifické situaci nevidomého rodiče. Už jenom přehled o tom, jaké zajímavé a podnětné hračky pro dítě jsou k mání v obchodech, není pro nevidomou maminku samozřejmý; a to nemluvíme o nutnosti vymyslet, jak bezpečně bez kontroly zraku miminko koupát, krmit, přebalovat a za pár měsíců

i uhlídat na jeho objevitelských výpravách. Pavla je přesvědčena, že vzájemná komunikace mezi nevidomými ženami pečujícími o děti je neocenitelným zdrojem praktických zkušeností a nápadů. Je proto s nimi dlouhodobě v kontaktu na webové konferenci Maminamimina, zřízené za přispění Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých. Přece jenom je však takovou komunikaci na dálku dobré někdy doplnit osobním setkáním. To Pavla zorganizovala - a právě Raná péče EDA se stala v prvním zářijovém týdnu hostitelem pro 6 maminek (a na chvíli i jednoho tatínka), čtyři kluky, dvě holčičky a pět asistentek. A nesmíme zapomenout ani na jednoho vodícího psa!

Když jsme o setkání mluvili s Pavlou předem, představovala jsem si, že dorazí maminky s maličkými miminko. Na fotkách však vidíte, že převahu tvořili asi tak čtyřletí kluci jako buci... Nakonec je to ale pochopitelné - pro nevidomé maminky je cestování s kočárkem opravdu hodně náročné, a tihle naši hosté dorazili třeba až z Olomouce nebo Ústí nad Labem!

Zde si můžete přečíst, jak setkání prožila nevidomá paní Romana Hladišová:

Náš sraz se vydařil

Čtvrtého září ráno jsem se se svým synkem Venouškem nevydala do školky, ale do Prahy na velký výlet. Už dříve jsme si povídali o tom, že se zase sejdem my maminky s dětmi v Praze a že to bude moc fajn a maminky si budou povídat a děti hrát. Oba jsme se moc těšili, až jsme nemohli dospát. Oddechla jsem si, až když jsme seděli ve vlaku, který uháněl směrem ku Praze. Sraz jsme měli v metru, kde nás čekala usměvavá organizátorka nynějšího

srazu Pavla Kovaříková s dcerkou Martičkou, která si hověla u mamky na zádech. Holky na nás ale nečekaly samy. Byly tam i dobrovolnice z Okamžiku, které nám pak celý den dělaly průvodkyně a také takové to „očko,“ když jsme rychle potřebovaly vědět, co naši cvrčkové zrovna dělají. Paní asistentky jsou velmi dobře proškolené, jak vodit nevidomé, protože jejich práce byla naprosto na jedničku.

A kam nás vlastně Pavla vedla? Do Rané péče EDA, která se nachází v Trojické ulici. Pavla totiž dostala nápad, že je zkusí oslovit, jestli by byla možnost takový sraz maminek u nich ve středisku uspořádat.

Jana Vachulová nám ukázala celý prostor střediska, vysvětlila nám, jak to tam funguje, o koho toto středisko pečuje - a co bylo to hlavní, dětem ukázala, kde je hernička plná hraček. Byly tam hračky pro rozvoj hmatu, sluchu, ale i pohybu. A to hlavně míčkový bazének, kde nejvíce řádil právě můj Venoušek. Měla jsem trochu strach, aby holčičky Dianka nebo Martička nepřišly kvůli klukovskému řádění k úrazu, ale Vašík, Ondrášek, Pája i Davídek byli poslušní. Nejdříve jsme se střídaly v dohlížení na naši drobotinu, ale pak, když na děti koukaly paní asistentky, mohly jsme si povídat a mlsat dobrot, které jsme přinesly každá z domácích zásob.

A o čem se povídalo? Témata byla různá:

výchova dětí, jak podepisovat třeba oblečení pro děti do školky tak, aby to i pro nás bylo čitelné, radosti a starosti a vůbec vše kolem dětí.

Při době oběda pokojně obědvaly jen maminky. Naši prckové neměli čas, jak mi oznámil můj syn. Lepší bylo si hrát s dětmi! Měla jsem strach, že oběd, který jsem pro všechny připravila, povezu domů, a už jsem viděla, jak týden jíme činu. Ale mamky byly naprosto vzorné a vše se sluplo. Na to kafičko, spousta slaných a sladkých koláčů od Milky a Pavly, spousty sušenek od Lucky a Marti a něco slaných pochutin od Monči. Pak už i naše děti od hry zahnal hlad, a tak se nabaštily a hurá zase do balónkového ráje. Ale protože nic netrvá věčně, tak i náš sraz musel mít i svůj konec. A tak honem uklidit hračky, zaparkovat odrážedla a chystat se na odjezd. Vašík byl plný dojmů a zážitků stejně jako já, takže jak byl tak krásně unavený, ustlal si na mých zádech v nosítku a cestou na vlak snil svůj krásný sen o bazénku plném míčků a dětí. Já se pod tíhou malého spáče a pod tíhou batohu koupala ve svém vlastním potu, ale šťastná. Za to, že jsme mámy, a za ten krásný zázrak, který máme ve svých dětech. Mám radost z toho, že celý sraz se vydařil bez jediné chybičky, že jsme si to užily my maminky, ale i naše dětičky.

Můj závěr bude plný díky, které patří

všem za tak krásný den.

Pavli, děkuji za bezva nápad na uspořádání srazu. Děkuje za tak úžasný prostor Rané péči EDA. Ráda bych poděkovala oběma Aničkám, slečně Janě, Zuzce a paní Kačce za to, že nám tak pomáhaly při chodu našeho srazu a že i dětem byly při ruce vždy s úsměvem a vřelým slovem, kdykoliv bylo třeba. Štěpáne, díky za sýrové Fornetti, Vašovi ve vlaku opravdu po tak náročném dni přišly k chuti. Marti, Pavli, Luci, Milko, Mončo - díky za krásné chvíle s vámi a dětmi. A tak zatímco budeme vzpomínat, můžeme přemýšlet nad tím, kde uděláme další sraz.

Můj poslední, ale velmi důležitý dík patří mému synkovi Venouškovi za to, že byl tak hodný, a mé fence Andince, že nás tak krásně na sraz maminek a odrostlých miminek dovedla.

Pro maminky, které dosud nejsou na konferenci pro nevidomé maminky Maminamimima, přikládám návod, jak se na konferenci dostanete. Protože konference není přístupná pro každého, je třeba napsat na SONS panu Zdeňkovi Bajtlovi na mailovou adresu bajtl@brailnet.cz, aby vás do konference zařadil. Konference je pro nevidomé maminky, ale také pro ty, co děti nemají a chystají se je mít. Slouží také ženám, které jsou třeba nevidomé babičky, tety apod.

Romana Hladišová

Chirofonetika

Středisko pro ranou péči Liberec již několik let spolupracuje s Mgr. Evou Milkovou, vedoucí Školy chirofonetiky v ČR. Paní Milková se opakovaně účastila našich pobytových kurzů, kde poskytla rodinám kromě přednášky o chirofonetice také individuální konzultace. Od září tohoto roku budou individuální konzultace chirofonetiky probíhat také v prostorech libereckého Střediska. Paní Milkovou jsme požádali o přiblížení této metody.

Co je to chirofonetika?

Výraz chirofonetika je složenina dvou cizích slov: cheiros = ruce a foném = hláska. Tedy pomocí rukou provádím hlásky. Nebo básnickým obrazem vyjádřeno - „své ruce nechám promlouvat“. Chirofonetika je alternativní terapeutická meto-

da, původně vyvinutá za účelem navození řeči u dětí (ale i dospělých např. po úrazech či mozkových příhodách), u kterých se řeč nevyvíjí nebo její vývoj je opožděn. Ruce terapeuta provádějí na zádech dítěte určité, přesně stanovené tahy.

Tyto tahy znázorňují pohyb vydechaného vzduchu, který prochází dutinou ústní, když mluvíme. Tvar vzduchu je jiný, vyslovím-li hlásku A, jiný, vyslovím-li hlásku M. Každá hláska má „svůj šat, ušitý z výdechového proudu vzduchu“. Postupně se zjistilo, že chirofonetika způsobuje harmonizaci lidského organismu, zejména podporuje činnost jeho životních funkcí. Tím chirofonetika umožňuje nejen pomoc v navození řeči, ale v celkovém zlepšení stavu klienta. Stává se doprovodnou terapií při chronických onemocněních (např. alergie, astma, diabetes, podpora imunity celkově apod.), má výborný salutogenetický účinek (salutogeneze - nauka o původu zdraví člověka, tedy podpora zdraví).

Proč ale při snaze probudit v dítěti řeč pracujeme s masáží, s dotečkem?

Když je dítě zdravé, pak začne mluvit jakoby samo od sebe. Když se u dítěte toto spontánní napodobování mluvy z okolí nedostaví, začne se hledat příčina. Těch je celá řada. Alfred Baur, rakouský logoped a objevitel chirofonetiky (1925 - 2008), chtěl u dětí zesílit vnímání řeči. Pracoval s chlapcem s autistickými rysy, který nemluvil.

Chlapec začal na mluvenou řeč v podobě říkanek reagovat, když se ho Dr. Baur dotýkal a když jej hladil po zádech. To byl výchozí bod pro představu logopedického odborníka, že pomocí doteku chlapec ještě lépe přiblíží, jak se hlásky tvoří. A tak hledal formy odpovídající tomu, co se děje se vzduchem v dutině ústní, když mluvíme.

Nalezení správných forem se mu podařilo na základě učení o metamorfóze od Johana Wolfganga Goetha, při dodržení zákonitosti tvorby hlásek. Tedy Dr. Baur

na zádech „kreslil“ svými rukama to, co dítě slyšelo jako hlásku.

Jak se chirofonetika provádí a co to znamená pro rodiče?

Největší část práce provádějí rodiče doma. Terapeut rodiče naučí, které tahy hlásek a v jakém pořadí mají doma cvičit. Terapeut plní roli poradce pro správný průběh cvičení. Ale rodič je ten, který doma odvádí pravidelnou denní práci. 6x v týdnu se cvičí, 1 den v týdnu je přestávka. S terapeutem by se rodič a dítě měli setkávat na konzultaci jednou za 14 dnů, alespoň v začátcích terapie. Rodič tak získá rychleji jistotu, že pracuje správně, terapeut má možnost lépe poznat dítě. V mnoha případech to ale není možné (velká vzdálenost dojíždění za terapeutem apod.), a pak se přistupuje ke kompromisům. Aby terapie přinášela výsledky a vyvíjela se správným směrem, je setkání terapeuta a rodiče s dítětem jednou za měsíc nutností.

Co tedy rodič doma dělá?

„Masíruje“ dítěti hláskové formy na záda, později také nohy a paže. Slovo „masíruje“ nevystihuje přesně pohyb rukou po kůži dítěte. Výstižnější je výraz „hladit“. U masáže se pracuje se svaly, ty jsou řádně hněteny a masér vynakládá jistou fyzickou sílu k uvolnění svalů. U chirofonetiky se jedná o prožití formy, kterou dítě cítí na kůži. Takže nevynakládám sílu, ale vlastně hladím. Úsměvné, ale naprosto výstižné vyjádření jsem slyšela od jedné maminky, která chirofonetické cvičení oznamuje svému dítěti slovy: „Jdeme hladit mluvení“.

Kdy se dostaví účinky chirofonetiky?

Odpověď je velmi široká. Některé děti reagují velmi rychle a po několika málo tazích slyšíte z úst dítěte nově tvořené, spontánně napodobované hlásky nebo slabiky. To pak rodiče opravdu motivuje. Na straně druhé je mnoho dětí, kterým prostě není umožněno přes veškerou snahu okolí verbální řeč používat. Dr. Baur doporučoval vytrvat s ošetřováním alespoň po dobu jednoho roku. Neznačena to však, že rodiče pracují rok bez jakéhokoliv výsledku. Zlepšení se dostavuje v motorické oblasti, ve smyslovém vnímání, v porozumění verbální řeči, v socializaci vůbec, ale i ve vylepšení somatických obtíží (vnímání vylučovacích procesů dítětem, harmoni-

zace spánku, zlepšení alergických reakcí, zesílení imunity apod.). A pro rodiče dítěte s postižením je velikou pomocí každý, zdánlivě třeba malý posun vpřed.

Je chirofonetika vhodná pro všechny děti s jakýmkoliv postižením? U kterých dětí jsou účinky nejzřetelnější?

Chirofonetika pracuje se dvěma prvky – s řečí a dotekem. Tedy s tím, co děti duševně sytí od nejútlejšího věku. Každému z nás je láskyplné dotýkání příjemné, pro každého z nás je vyživující. Ale otázka zní, zda mohou být chirofonetikou ošetřovány všechny děti, které doprovází nějaké postižení.

Obezřetnost ze strany terapeuta a řádné objasnění postupu je nutné vždy, když se u dítěte objevila již diagnostikovaná epilepsie nebo byla lékařem zjištěna epileptická ložiska na podkladu EEG. Příliš rychlý postup s chirofonetickým ošetřováním nebo nasazení jistých hlásek mohou totiž vyvolat záchvaty. Neznačena to, že epilepsie je kontraindikací pro chirofonetiku. Značena to velikou obezřetností a jasnou domluvu mezi rodiči a terapeutem na daném postupu.

Kontraindikací pro chirofonetiku jsou psychotická onemocnění (schizofrenie apod.). Velké a zřetelné účinky chirofonetiky jsou vidět u dětí s DMO, a to v rychlejším pohybovém rozvoji. Ne vždy to značena, že dítě s DMO se dostane až k bodu používání verbální řeči, ale rozvoj motoriky, jak hrubé, tak jemné, je velmi zřetelný. Děti a mladiství s autistickými symptomy reagují také velmi pozitivně. Opět to nebývá verbální řeč, která by se dostavila jako první, ale jsou to posuny v socializaci, překonávání strachů, snižování případných afektů apod. U těchto dětí se zpočátku pracuje pouze na pažích a nohou, protože na zádech to většina z nich nepřipustí.

Ale je velmi těžké srovnávat. Každé dítě je se svým osudem naprosto výjimečné, a stejně tak výjimečné na něj může chirofonetika působit. Účinky se dostávají tam, kde terapeut a rodič dokáží společně navázat otevřený kontakt a najdou dostatek trpělivosti k práci samotné. Otevřeně říkám, že mnoho rodičů se nedočká svého původně stanoveného cíle – aby dítě mluvilo. A přesto nelitují, že s chirofonetikou pracovali. Chirofonetika je jedna z možností, jak zmírnit utrpení. A je to terapie pro dítě i rodiče veskrze příjemná.

Kde je možné získat kontakt na chirofonetické terapeutky?

Většina ze 14 terapeutů, kteří v současné době opravdu prakticky chirofonetiku provádějí, má své povolání, v rámci něhož s chirofonetikou pracují. Jsou z oblasti školství a zdravotnictví. Kontakty na ně můžu poskytnout já, Mgr. Eva Milková, kontakt: Dolní Nová Ves 6, 507 81 Lázně Bělohrad, tel. 724517534, e-mail e.milkova25@centrum.cz
Stránky Chirofonetické asociace, která organizuje vzdělávání: www.chirofonetika.cz

rozhovor zajistilo
Středisko pro ranou péči Liberec

Mgr. Eva Milková

je speciální pedagog (studia na Univerzitě Palackého v Olomouci). V letech 1991-2003 pobývala v Německu, absolvovala praxi ve speciálně pedagogickém zařízení pro postižené děti a mládež ve Wittenu – Herbede (SRN), jako speciální pedagog pracovala ve ZvŠ v Havířově a v MŠ v Lázních Bělohrad.

Chirofonetické vzdělávání absolvovala v Čechách za přímého vedení dr. Alfreda Baura. Základní studium chirofonetiky ukončila v roce 1995, poté se stala členkou učitelského kolegia, které do té doby sestávalo pouze z německy mluvících učitelů. V r. 2003 převzala vedení Školy chirofonetiky v ČR, je předsedkyní chirofonetické asociace a členkou mezinárodního učitelského kolegia chirofonetiky.

Od roku 2006 má vlastní praxi v Lázních Bělohrad. Kromě chirofonetiky se zabývá také rodinnými konstelacemi, poradenstvím v osobním rozvoji a masážími.

Metoda Tomatis pro podporu rozvoje komunikace

Metoda TOMATIS vychází z dlouholetých výzkumů jejího zakladatele Dr. Alfreda A. Tomatisa a využívá se v současné době ve více než 400 střediscích na celém světě s velmi dobrými výsledky. Jedná se v podstatě o zvukovou stimulaci či trénink sluchové pozornosti prostřednictvím různých druhů zvuků ze složitě elektronického zařízení nazývaného Elektronické ucho.

Před nedávkem jsem navštívila Varšavský Institut pro audio-psycho-fonologii „Escape“. Jeho zakladatelkou a ředitelkou je Malgorzata Szurlej. Osobně mě zaujala metoda Tomatis, která se v tomto centru používá již dvanáct let a která je jednou z dalších metod, které pomáhají rozvíjet komunikaci. Metodu si paní Szurlej přinesla přímo od jejího tvůrce, známého francouzského foniatra, audiologa a neurologa profesora Alfreda Tomatisa.

Již před více než 40 lety profesor zjistil (krom jiného), že můžeme říci jenom to, co slyší ucho. Nejdůležitější funkcí ucha není slyšet, ale naslouchat (slyšení je pasivní a naslouchání aktivní). Zvuky o vy-

soké frekvenci stimulují mozek a zvuky o nízké frekvenci mají tlumivý účinek. Pokud sluchovou stimulací zlepšíme schopnost slyšení,lepší se téměř okamžitě i schopnost hlasového projevu. Tato tvrzení byla přijata a zveřejněna francouzskou Akademií věd a stala se základem nové vědy, audio-psycho-fonologie. Na základě těchto zjištění doktor Tomatis vytvořil speciální přístroj na diagnózu sluchových funkcí, tzv. Elektronické ucho, a vymyslel terapeutický program léčby poruch sluchu (sluchové pozornosti, sluchové diferenciace apod.). Byl terapeutem i školitelem zároveň. Paní Malgorzata Szurlej, která mě po svém Centru fonologie provedla a seznámila mě s touto metodou, byla jeho dlouholetou asistentkou.

Základem metody je tedy podpora vývoje sluchových funkcí. Spočívá v poslechu zvuků (vhodně vybraného zvukového materiálu) z přístroje, Elektronického ucha, který je ideálním modelem lidského ucha. Cvičení stimulují nervovou soustavu, hlavně mozkovou kůru, která je centrem myšlenkových procesů. Stimulace ucha probíhá pomocí zvuků o určitých frekvencích. Zvuky jsou speciálně filtrované a individuálně sestavené tak, aby podporovaly sluchové funkce a schopnost aktivního naslouchání. Na schopnost aktivního naslouchání má vliv jak kvalita zpracování informací, tak i schopnost jejich filtrace. Dobré zpracovávání infor-

mací eliminuje zbytečné podněty a pomáhá nám se soustředit. Cílem terapie je povzbuzení mozkové aktivity a zlepšení schopnosti efektivního poslouchání.

Program je sestavený individuálně pro potřeby daného klienta na základě zjištěné anamnézy (rozhovoru s rodiči dítěte) a výsledků vyšetření sluchové pozornosti. Během tréninkové hodiny dítě může mluvit, hrát si, dokonce i spát. Celý trénink probíhá v několika fázích: od velice intenzivního, ale pasivního aktivování mozku pomocí zvuků (poslechová část) až po aktivní účast pacienta (práce s hlasem).

Proces výuky sluchové pozornosti je během tréninku monitorován. Délka terapeutického programu je individuální, obvykle to je 30 a více hodin.

Výsledky jsou prý rychle viditelné. Terapie je bohužel plně hrazená rodiči.

Překvapilo mě, že je v Polsku úspěšně používána i ve střediscích rané intervence, a to hlavně u dětí s dětským autismem či vývojovou dysfázií receptivního typu. Dále se terapeutický program doporučuje také dětem s poruchami učení, poruchami pozornosti, jinými vývojovými vadami řeči, opožděným vývojem řeči, dalšími poruchami autistického spektra, poruchami senzomotorické koordinace, při hyperaktivitě, impulzivitě apod.

Některé z potvrzených výsledků: zlepšení zrakovo - sluchové koordinace, zlepšení motorické koordinace, lepší zvládání emocí, zmírnění stresu, zlepšení pozornosti a soustředění, zlepšení schopnosti poslouchat, podpora schopnosti mluvit.

V České republice bohužel zatím není tato metoda dostupná. Ředitelka Institutu poruch sluchu ve Varšavě školí terapeutů i v zahraničí, překážkou ale zřejmě zůstává vysoká cena přístroje.

Další informace o metodě Tomatis a možnosti školení naleznete na následujících stránkách:

www.tomatis-praha.cz

www.centrumapf.pl

Gosia Sedlmayerová, poradkyně rané péče

Matrix

Myslete na americký film Matrix z roku 1999? Kde lidé byli napojeni na počítačový systém a neuvědomovali si, že jejich mozek zpracovává realitu Matrixu, že nežijí skutečný život a že je jim pouštěna do mozku virtuální realita? Na to teď zapomeňte.

Communication Matrix <http://www.communicationmatrix.org/> s tímto Matixem nemá nic společného, je to užitečný nástroj pro zjištění, kde se v komunikaci právě nacházíme a jak ji můžeme dále rozvíjet. Poprvé byl publikován v roce 1990, poté revidován v roce 1996 a naposledy roku 2004 Dr. Charity Rowland (ovou) z Oregonské univerzity zdraví a vědy (Oregon Health & Science University). Původně byl určen pro logopedy a pedagogy, kteří pracovali s dětmi s kombinovaným, smyslovým i mentálním postižením. Tato verze je na výše zmíněné stránce zdarma dostupná pro použití širokou veřejností.

Možná znáte od svých poradkyň přípravu na test komunikace. Lámal jste si hlavu nad tím, jak vaše dítě reaguje, jak se projevuje, když... Tento dotazník vychází právě z podkladů pro Matrix. V Čechách s testem nebo s českými podklady pracu-

je například v Plzni Krista Hemžáčková, kterou znáte jako speciální pedagožku z Centra vývojové péče při neonatologickém oddělení FN Plzeň (viz minulé číslo časopisu) nebo z konzultací pro Středisko pro ranou péči Plzeň, v Praze PhDr. Jana Pešková Ph.D. ve stacionáři Paprsek a Mgr. Jana Štvrtňová, poradkyně rané péče v Rané péči EDA.

Matrix vychází z toho, že existují čtyři oblasti, které jsou důležité pro komunikaci, a to za účelem: odmítnutí věcí, které nechceme, získání toho, co chceme, účasti ve společenské interakci a poskytnutí a vyhledávání informací.

Dále pracuje s hodnocením sedmi úrov-

ní komunikace od nezáměrného chování po cílené používání řeči a s devíti kategoriemi komunikačního chování.

Test je možné opakovat a sledovat změny a pokroky, nechat si zprávy a doporučení poslat mailem.

V současné době je v plánu příprava české verze tohoto užitečného materiálu, která má světlo světa spatřit cca do jednoho roku. První kroky k realizaci byly podniknuty. Přejme si, aby organizátoři našli dost finančních a lidských zdrojů pro tento počín.

Alice Pexiederová, poradkyně rané péče

Raná terapie u dětí s poruchou autistického spektra v Německu, Brémský tréninkový program pro rodiče

Ve dnech 24. 4. – 26. 4. 2012 se poradkyně Střediska pro ranou péči v Liberci zúčastnily semináře na téma Autismus a raná péče, pořádaného v rámci příhraniční spolupráce sociální akademii Haus Silberbach v bavorském Selbu. Na programu bylo představení koncepce rané péče u dětí s poruchou autistického spektra (PAS) v České republice a ve Spolkové republice Německo a vzájemné předávání zkušeností.

Situace v oblasti rané intervence pro děti s PAS je v Německu, podobně jako v České republice, plná problémů a potýká se s nedostatkem specializovaných pracovišť. Lékaři, psychologové a psychiatři mají nedostatečné znalosti kritérií potřebných pro časné stanovení diagnózy, věková hranice pro stanovení diagnózy je až kolem 5. roku. V Německu je zřízeno 65 všeobecných středisek rané interven-

ce, která ale většinou nemají žádnou zkušenost s poskytováním podpory dětem s PAS a žádnou koncepci pro malé děti. Raná intervence tak často odpovídá práci se staršími dětmi. Rodiče dětí s PAS mají možnost kontaktovat soukromé poskytovatele, ti však nejsou ve většině regionů dostupní, rodinám jsou tato centra vzdálená a často také zpoplatněná.

Dr. R. Cordes a H. Cordes z Institutu Hanse E. Kehrera pro výzkum autismu IFA na semináři představili formou přednášek a workshopů velmi intenzivní a u nás neznámý program rané terapie u dětí s PAS, tzv. Brémský tréninkový program pro rodiče (BET). V úvodu zdůraznili nutnost intenzivní rané intervence, která je důležitá z důvodu možnosti kompenzace narušených funkcí mozku a utváření učebních předpokladů již od raného věku. Raná intervence zamezuje vzniku sekundárních negativních jevů.

Brémský tréninkový program pro rodiče, jehož autory jsou právě H. a R. Corde-

sovi, vznikl v roce 2002. BET byl vyvinut z úspěšných projektů zaměřených na ranou terapii, které byly realizovány zejména v USA a Anglii. Cílem BET je dát rodičům takové vzdělání, aby se stali úspěšnými „učiteli“ svého dítěte. Rodiče se prostřednictvím programu učí využívat efektivní prvky intervence založené na metodě behaviorální terapie, a podporovat tak dítě v jednotlivých oblastech vývoje. Sledují chování svého dítěte, aniž by ho interpretovali. Snaží se porozumět základním nedostatkům svého dítěte. Učí se rozpoznávat procesy, které fungují jako spouštěče určitého způsobu chování, a snaží se je posilovat nebo naopak cíleně měnit.

Rodiče jsou vedeni i v oblasti struktury rodinného prostředí tak, aby dítě nebylo dezorientované a bylo schopné si samo vytvořit vlastní koncepci průběhu dne.

Na základě výše popsaného chování rodičů by se dítě mělo naučit rodičům rozumět a orientovat se ve svém prostředí. Dítě by si mělo osvojit nové formy chování, mělo by se naučit kontrolovat autostimulační, stereotypní a jiné nepřiměřené chování.

Jak vše probíhá v praxi?

Rodinu během tréninku doprovázejí 3-4 koterapeuté. Tréninkový program je velmi intenzivní, zahrnuje 30 hodin tréninku týdně. Rodiče se pomocí speciální metody - videotréninku interakcí - naučí, jak mohou pozitivně a podpůrně působit na své dítě. Trénink probíhá doma, v při-

rozeném prostředí dítěte. Dítě tak může aplikovat nově naučené a osvojené formy chování na potřeby všedního dne. Učební proces probíhá v krátkých učebních oddílech, které se několikrát za den opakují.

Struktura programu BET

– nejprve se vytváří základy pro učení. Dítě se učí plnit jednoduché pobídky (posad se, podej, ukaž, podívej se na mě). Současně se učí napodobovat pohyby, příp. hlásky. Další podpůrné programy se týkají následujících oblastí: chování při učení a při práci, napodobování, interakce, komunikace/jazyk, vnímání, motorika, samostatnost, předškolní dovednosti, problematické chování.

Rodičům je nejprve předloženo 6 až 10 programů, kde mají přesně popsáno, jak mají s dítětem pracovat. Práce s dítětem probíhá od pondělí do soboty, každý den 5 hodin. 2 dny pracují s dítětem rodiče, 3-4 dny se mu věnují koterapeuté. V rámci terapeutické jednotky, která trvá cca 2,5 hodiny, se střídají fáze intenzivní práce na programech s krátkými přestávkami. Učební programy jsou zaměřeny na různé oblasti vývoje dítěte. Dítě se učí napodobování, brzy se naučí srozumitelně projevovala svá přání, porozumět jazyku. Osvojí si praktické dovednosti přiměřené věku.

Příklad cvičení – nácvik navázání očního kontaktu

1. oční kontakt – terapeut sedí na židli proti dítěti, kolena terapeuta směřují vně, kolena dítěte dovnitř (terapeut/rodič

může lehce přitlačit kolena dítěte k sobě, aby upoutal pozornost dítěte)

2. dítě má položit ruce na kolena, popř. lze položit na ruce dítěte vlastní ruce

3. upoutat pozornost dítěte

4. pobídka terapeuta: „podívej se na mě“

5. vedení hlavy dítěte směrem k terapeutovi

6. zpevňovač: pochvala dítěte + tělesný kontakt (pohlázení dítěte) + zpevňovač (např. jídlo, činnost)

7. u dalších učebních dílů již omezit pobídky.

V závěru semináře nám psycholog Dr. Helmut Ott představil další tréninkový program, tzv. Postupimský trénink s rodiči k rané intervenci u dětí s autismem – PEFA. Projekt PEFA byl zahájen v roce 2008 a trval tři roky. Cílem projektu bylo především poskytnout rodičům návod, jak mohou samostatně podpořit své dítě pomocí metod behaviorální terapie a jak samostatně sestavit učební programy pro své dítě. Trénink byl opět velmi intenzivní. V prvním roce projektu výsledky ukázaly zřetelné zlepšení jazykových, motorických a adaptačních schopností dětí. Výsledky vyhodnotily i pozitivní vývoj vztahu mezi rodiči a dítětem. Od roku 2011 je realizován následný projekt s nabídkou podpory včetně následné péče.

Další informace o výše zmíněných programech můžete získat na internetových stránkách: www.ifa-bremen.de.

Nicole Řezáčová, poradkyně rané péče

Vojta a alternativní komunikace

Jsem maminkou chlapečka s kombinovaným postižením, kterému je šest a půl roku - má těžké hybné postižení, zrakové a těžké mentální postižení. Vojta je též nemluivčí, proto jsme měli s manželem velkou potřebu hledat pro něj a pro nás nějakou alternativní metodu ve způsobu dorozumění i porozumění. Dlouhou dobu jsme se potýkali s tím, kde najít odborníka, který by nám poradil a především nám prakticky pomohl s vytvářením nějakého náhradního způsobu komunikace s Vojtou. Od odborníků v místě našeho bydliště, v Liberci a Jablonci, jsme však opakovaně slyšeli jen obecné rady. Jak prakticky na to, s ukázkou přímé práce s Vojtíkem a především s dalším metodickým vedením, jsme se bohužel nedočkali, ač jsme o to žádali. Hledali jsme tedy dále.

Až díky MUDr. M. Kašparové z Centra komplexní péče ve FN Motol a Mgr. I. Novákové z SPC pro vady sluchu a řeči v Liberci jsme se zkontaktovali s Centrem alternativní komunikace v Praze, které je součástí SPC pro děti s vadami řeči www.alternativnikomunikace.cz.

S Mgr. Janou Šarounovou, speciální pedagožkou a logopedkou, jsme se domluvili na konzultaci přímo v centru v Praze. Celá konzultace byla pro nás neskutečným zážitkem! Žádná teorie, žádná „prázdná“ a zbytečná slova, sledovali jsme přímou práci s Vojtíkem, při které se on radoval a my konečně konkrétně viděli, jak to, co se zdálo doposud těžké, může být jednoduché. Hned jsme si uvědomili, jak moc nás mrzí, že na konzultaci s námi odmítly jet Vojtovy učitelky z MŠ. S přibývajícím časem nás to mrzí čím dál tím více.

A co nám ještě doslova vyrazilo dech? Zprávu z konzultace od Mgr. Šarounové jsme měli druhý den doma ve schrán-

ce na dopisy. A nebyla to zpráva s řadou nám nesrozumitelných výrazů či výčtem diagnóz a jejich popisem, které běžně dostáváme. Byla to zpráva s konkrétním popisem, co a jak s Vojtíkem dělat, tedy i s tím, co jsme na vlastní oči viděli, s výčtem konkrétních pomůcek, komunikátorů, spínačů či PC programů a s radou, kde je pořídit. A abych nezapomněla, jedno CD s několika jednoduchými prezentacemi komunikačních obrázků pro program Powerpoint jsme si z Prahy přivezli rovnou. Díky paní Šarounové už konečně víme, jak na to!

K. Mertová, mamka Vojty

Vzpomínky na pobytový kurz v Doksech

Ve dnech 21. – 24. 6 2012 pořádalo Středisko pro ranou péči Liberec v pořadí již třetí pobytový kurz pro rodiny v Doksech u Máchova jezera. Program jednotlivých dnů nabízel možnost zúčastnit se odborných přednášek a individuálních konzultací, čas byl ale i na relaxaci a letní pohodu. Slunečné počasí přímo lákalo ke koupání v bazénu na zahradě, některé rodiny se vypravily na výlet na šlapadlech nebo parníkem po jezeře. Milým zpestřením byla přítomnost profesionálního fotografa Mgr. M. Koubka, který nafotil rodinám krásné fotografie i momentky z prvního dne pobytu. Své dojmy z kurzu popisuje jedna z maminek, která se ho zúčastnila.

Když jsme dostali první informace o možnosti zúčastnit se kurzu v Doksech, neváhala jsem ani minutu a hned následující den jsem utíkala na poštu s vyplněnou přihláškou. Měli jsme to štěstí, že Středisko vybralo ze všech přihlášených rodin také tu naši, takže jsme plní resp. plné (já + dcera Nela) očekávání odfrčely 21. 6. směr Doksy. A jaké jsou ony vzpomínky? Stručně řečeno: až na silné bolení za krkem ze stálého nošení Nely v náručí po hotelu, který neměl výtah a nebyl bezbariérový, můžu upřímně říct, že tak hodně a od srdce už jsem se dlouho nenasmála.

V průběhu celého pobytu jsme měli možnost nasbírat desítky nových informací i nacytat při odpočinku trochu bronz. Myslím, že v tomto směru byl program zcela vyvážený. Záleželo pouze na vás, jakých aktivit se zúčastníte – zda půjdete na přednášku nebo zda upřednostníte být s dítětem venku na pískovišti, jít na procházku či posedět na terase hotelu a poklábat s ostatními rodiči o svých radostech i starostech a zkušenostech. Škála odborných aktivit byla opravdu široká. Některé aktivity byly společné,

jako např. muzikoterapie, canisterapie, výtvarná dílna či aktivity zaměřené na stimulaci zraku. Další aktivity byly individuální, především konzultace s odborníky na logopedii, fyzioterapii, chirofonetiku a komunikaci u dětí - a také úúúžasná vířivá vana!

Na jednotlivé aktivity jsme se dle zájmu zapisovali. Na začátku mi to přišlo trochu chaotické – okolo rozvrhu a zapisovacích listů jsme pobíhaly (většinou) my maminky, často s kouskem papíru, abychom si raději zapsaly, kdy a kam máme vůbec jít. Myslím ale, že se jakýkoliv chaos hned druhý den rozpustil. U některých aktivit se tu a tam někdo vyškrtнул, jiný se zapsal, takže snad každý nakonec absolvoval přesně to, co chtěl a potřeboval. Osobně jsem nejvíce uvítala možnost sejít se s odborníky na logopedii a komunikaci u dětí, Mgr. Jehličkovou a Mgr. Straussovou. Při individuální konzultaci jsme si řekli nějaké možnosti, jak navázat s Nelinkou komunikaci. Po návratu domů jsme na tom zapracovali a hurá, začalo to fungovat. V tomto ohledu byl pobyt velmi přínosný.

Moc prima byla výtvarná dílna. Zkusili

jsme kreslení, namalovali jsme si povlak na polštářek, který máme stále schovaný, ozdobili perníček a muffinek. Pro Nelu byl nejpřitažlivější kyblík plný vody na mytí rukou. Ze stanu výtvarné dílny jsem ji odnášela úplně mokrou, špinavou od hlíny a trávy, ale vysmátou.

Předposlední den probíhaly soutěže, při kterých se děti i rodiče pobavili. Děti si navíc vybojovaly super šátek a krásný diplom. Velmi milá byla pro nás i muzikoterapie. Tolik hudebních nástrojů na jednom místě jsem snad nikdy neviděla a Nela nevěděla, do čeho dřív bušit.

Krásný a pohodový byl závěrečný večer, kdy probíhalo grilování, opékání buřtíků, zpívání s kytarou u táboráku a promítání těch nejhezčích momentek z celého pobytu.

Poslední den jsme se společně vydali na výlet na rodinnou farmu. Pokud pominu, že cesta na farmu připomínala „mega-tankodrom“ (naštěstí to auta zvládla), my osobně jsme si odvezli obr koňské pšíknutí na tričku a jedno dítě drobné kousnutí od kozla. I tak výlet přinesl dětem mnoho dojmů – mohly se povozit na koních či ponících, podívat se na ovce a kozy.

Farma byla i místem rozloučení. Po celou dobu pobytu byly všechny „ženské“ ze Střediska včetně jejich pomocnic, které nám hlídaly děti a bavily je během programu, stále dobře naladěné, usměvavé a ochotné poradit, pomoci. Jsem si jistá, že i kdybych probudila paní Hejralovou, hlavní koordinátorku celého pobytu, třeba o půlnoci, s úsměvem a ladností jí

vlastní prohlásí „ano, jistě, zajistím“, a také to tak bude. Za to patří velký dík jí i všem jejím kolegyním! Vždyť kdo pro nás dělá tolik, co právě ony?

M. Picková

Podobný pobyt jsme ještě nezažili

ohlas Kurzu pro rodiny Rané péče EDA na Benecku

Nejvíce jsme využili dopolední kroužky, kde jsme ocenili různorodost zábavy a možnost popovídat si o všem možném s poradkyní v naší skupince paní Magarovou. Bavilo nás tam vše, Pavlík si nejvíce užíval malování pěnou na zrcadlo, objevil tam nové hračky, které vyzkoušel. Myslím si, že práce v dopolední skupince byla pro nás, respektive pro Pavlíka, přínosná v tom, že si vyzkoušel práci ve skupince více dětí. Určitě jsme si užili cvičení s básničkami, zpívání, hranou pohádku a výrobu ovocné svačinky. Mimo jiné byla velmi

zajímavá ukázka pomůcek pro nevidomé, které nám přinesla ukázat maminka Pavla. Odpolední program byl taky příjemný, např. olympiáda, výlet na farmu nebo různé přednášky. Já osobně jsem ocenila ve-

černí hlídání, kdy jsme si mohli něco vyrobit, popovídat si s ostatními rodiči nebo zajet na bowling.

Tento kurz byl pro nás zásadní v tom, že jsme mohli strávit krásný týden celá rodina pohromadě, nechat všechny starosti doma, odpočinout si od zaběhnutého stereotypu a vyblbnout se. Určitě nás nadchlo okolí a výše zmíněná nevidomá maminka Pavla, na které jsme obdivovali její energii a chuť do všeho. Na pobytu jsem získala nové známé a plno užitečných informací.

Šárka Křížová

poznámka redakce:

Další ohlasy a vzpomínky na pobytový kurz přinesl elektronický Zpravodaj Rané péče EDA v září 2012

Naše zkušenost s programem Son-Rise

Našemu Honzíčkovi je čtyři a půl roku. Ve dvou letech mu byl diagnostikován dětský autismus. Hledali jsme, jakým způsobem se k němu můžeme dostat co nejbližší. Protože víme, že Bůh nás přijímá takové, jací jsme, tak i pro nás bylo nejdůležitější najít program, ve kterém bude moci být Honzík přijat takový, jaký je, a zároveň ho budeme moci rozvíjet.

Jako blesk z čistého nebe nás zasáhl program Son-Rise, který stojí na plném přijetí dítěte. Soustředí se především na rozvoj sociálních dovedností, a to formou hry a intenzivní interakce. Son Rise se primárně zaměřuje na způsob myšlení a přístup k dítěti, a z toho teprve vycházejí konkrétní techniky práce. Díky tomu je program uplatňován v podstatě celý den

při běžných činnostech a interakci s rodiči. Přímá terapie pak probíhá ve speciálně upravené místnosti (herně), a to jeden na jednoho (dítě – rodič/terapeut).

Největším problémem našeho Honzíka byla (a je) verbální komunikace. Ještě ve třech a čtvrt roce nedokázal říct žádné slovo. V našem každodenním programu, který děláme rok a čtvrt, jsme ho neustále zábavným způsobem motivovali a povzbuzovali k mluvení. Ze začátku řekl třeba „a“, tak jsme mu podali předmět, který začíná na „a“ nebo obsahoval písmeno „a“. Za každou snahu jsme ho velice chválili, jásali jsme. Honzíka to začalo bavit. Viděli jsme, že jeho mozek má s řečí opravdový problém, ale když dokázal „a“, věděli jsme, že dokáže i víc. Z písmen se postupně sta-

ly slabiky a občas i slova. Vše ale používal pouze jakoby mechanicky – jen na naši výzvu. Po další době Honzík začal říkat svoje první vlastní a doopravdické slovo: „aja“. „Aja“ používal na všechny potřeby, předměty, volal nás „aja“ – zkrátka objevil verbální komunikaci a myslel si, že stačí říkat „aja“ a svět mu bude ležet u nohou. Tohle byl zlom. Za „aja“ jsme ho chválili a vždy nabídli správný výraz pro věc, kterou chtěl. Asi měsíc na to nastal další zlom a Honzík začal používat různá slova. Jeho slovní zásoba začala poměrně rychle růst a dnes, pět měsíců od té doby, už umí asi 150 slov, spontánně je používá a pracujeme na 2-3 slovních větách.

Máme velkou radost z Honzíkových pokroků a jsme zvědaví, kam až dojde.

Selnekovičovi

Naše čtvrtá dcera Justýnka

Před dvěma lety se nám narodila čtvrtá dcera, Justýnka. V osmi měsících jí byla diagnostikována rozsáhlá vrozená vývojová vada mozku (VVV mozku), funkční slepota a epilepsie. Ještě před určením diagnózy jsme se stali klienty Rané péče.

Velmi si jich vážíme za jejich přístup k Justýnce a děkujeme jim. Protože jsme minulý rok strávili různými vyšetřeními a viděli jsme, jak nám zařizování někdy vůbec nejde, rozhodli jsme se napsat tuto krátkou zprávu.

Vojtova metoda, RL-Corpus, ISRT

Nejprve jsme začali hledáním vhodné rehabilitační sestřičky pro Vojtovu metodu.

Pomohl nám seznam absolventů výuky Vojtovy metody na www.rl-corpus.cz.

Vybírali jsme poměrně dlouho; na některých pracovištích nechtěli vidět minulé cvičení nebo znát moje zkušenosti či pochopit naši rodinnou situaci (4 děti).

Při výběru jsme našli péči hrazenou ZP i placenou individuálně. Máme dobrou zkušenost s rehabilitací v nemocnici Motol (kontakt: Mgr. Vlčková blanka.vlckova@fnmotol.cz), které jsme zaslali zásadní vyšetření a ona nám vybrala vhodnou rehabilitační pracovníci.

Další místo, kde se k nám chovali vstřícně, je Centrum fyzioterapie Zličín, Mgr. Šárka Hanušová, Ph.D. tel. 235317760, centrum.fyzioterapie@seznam.cz

Dále nám velice pomohli v ISRT v Praze-Modřanech, kde Vojtovu metodu provádí paní Králová.

V Institutu synergické a reflexní terapie,

ISRT, www.isrt.cz, nám ale nejvíce pomáhá paní Vodičková, dala nám skvělé rady, jak pracovat s naší dcerou.

Na hipoterapii jezdíme do Lochovic u Berouna k paní Míše Maškové, www.jezdectvo.cz. Její přístup je opravdu odborný, je to rehabilitační sestra, která pracuje s lidmi s postižením a navíc rozumí koním.

Průkazka ZTP/P

Jakmile jsme se dozvěděli diagnózu, požádali jsme o průkaz ZTP/P. Posuzování trvalo skoro rok, přičemž jsme se každý měsíc ptali na průběh vyřizování. Průkaz ZTP/P (s parkovací kartou, o kterou musíte říct zvlášť) nám ulehčuje péči o Justýnku, např. máme možnost pohodlněji parkovat v areálu nemocnice. Doufáme, že vypracované posudky také urychlí vyřízení příspěvku na péči, který obvykle navazuje na rodičovský příspěvek ve 2 nebo 3 letech dítěte.

Citlivé pořízení fotografií

Fotografii na průkazku ZTP/P nám velmi ochotně a s velkou trpělivostí udělala paní Hana Findejsová, K Vltavě 1541/54, Praha 4 – Modřany (parkoviště Billa), tel. 241 767 427. (Zkusili jsme předtím několik jiných fotografů, ale tam jsme bohužel tolik pochopení nenašli.)

Rehabilitační pomůcky

Justýnka nedokáže sedět, a proto je již od jednoho roku vhodná speciální sedačka a kočárek, aby si ve zkroucené pozici

nedeformovala páteř. Kromě nové interiérové židličky, kterou hradí zdravotní pojišťovna, jsme se zajímali o možnost koupit použitou židličku. V časopise Raná péče jsme četli článek o nadaci Eurobridge manželů Bürgerových, www.eurobridge.cz. Po krátkém telefonátu s paní Bürger jsme se vypravili do Liberce a dále do skladu v Habarticích. Každému takovou návštěvu doporučujeme: pan Bürger nám se zaujetím ukázal širokou škálu pomůcek, kterým technicky perfektně rozumí a dokáže vše vysvětlit i podle potřeb upravit. Má k dispozici nejen židličky

a kočárky, ale i polohovací postele (včetně dětských), pomůcky pro seniory, vozíky (včetně elektrického pohonu k nim) i terapeutický invalidní vozík při zvlášť těžké poruše pohyblivosti, to vše za zlomek ceny nových výrobků.

Kromě plánovaného kočárku jsme si pořídili i druhou sedačku pro Justýnku na chalupu a pomůcky pro naši slábnoucí babičku. S pomocí přítele, který mluví plynule německy, jsme také zkoušeli telefonem i mailem kontaktovat německé pobočky výrobců rehabilitačních židliček a kočárků. I když jsme touto cestou nic nekoupili,

líbil se nám ochotný přístup např. firmy SORG (<http://www.sorgrollstuhltechnik.de>); nabídli nám za rozumnou cenu repasované modely z výstavy, apod. Dále jsme dostali odkaz na stránku <http://www.hilfsmittelbedarf.de/>

Závěr

Největší pomocí ale byly zkušenosti, které jsme se dozvěděli prostřednictvím Rané péče. Proto i my rádi cokoli vysvětlíme, tel. 775 120 402, nikola@ucw.cz.

Nikola a Štěpán Kasalovi

TULIO.cz – také sháníte pro své dítě věci, které se běžně nedají sehnat?

Jestli máte také jako my dítě s kombinovaným postižením, víte, co to je, když se pro ně rozhodnete sehnat něco speciálního. Např. šáteček, který by neproslintalo za 5 minut. Díváte se v běžných obchodech, na internetu, zkoušíte to ušít sami, doufáte, že vaše dítě už konečně začne sliny polykat - a nakonec koupíte pár látkových plen navíc, abyste je mohli častěji střídát.

Nebo třeba body. Na miminko jste jich měli spoustu. Krásně barevná, pruhovaná, s obrázky, s krátkým i s dlouhým rukávem, tílka, roláčky. Jenže když vaše dítě začalo vyrůstat z velikosti 98, zjistili jste, že větší už seženete jen obtížně. V létě používáte obyčejná trička a v zimě neustále

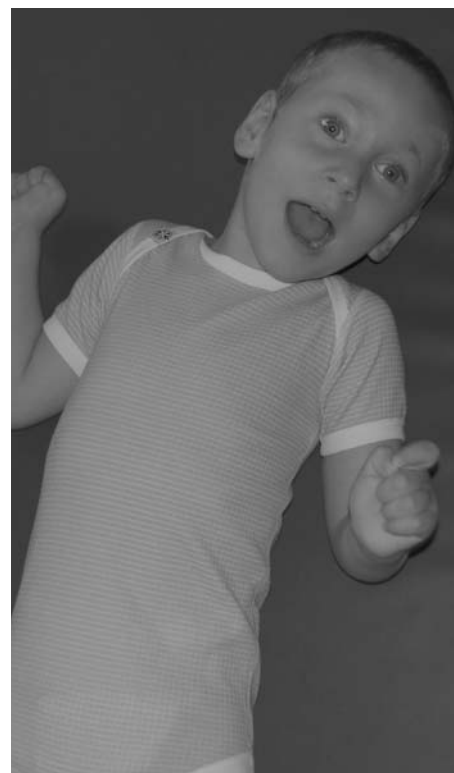
narovnáváte svému ležícímu dítěti oblečení tak, aby nemělo holá záda.

Možná, že byste dokázali vyjmenovat i další příklady.

Pokud vás to opravdu pálí, nepropustné šátečky a bodyčka ve velikostech 110 – 134 můžete najít v našem internetovém obchodě tulio.cz. Je to maličký obchůdek, kde nabízíme to, co sami na našeho ležícího syna Damiána potřebujeme. Velmi jsme si oblíbili např. body z příjemného funkčního materiálu NanoCotton. No a šátečky - ty používáme prakticky pořád. Jsou totiž nepropustné a nepřitahují zbytečně pozornost na skutečnost, že dítě nepolyká sliny. Vypadá to podobně jako kdybyste dítěti uvázali běžný šátek.

Budeme rádi, když nám napíšete, co byste pro své dítě potřebovali zrovna Vy. Rádi bychom totiž do budoucna rozšiřovali sortiment i o jiné věci než o ty, které právě schází nám.

Magdalena Tomášková

Připravujeme rozhovor s Ing. Ivanem Vymyslickým

Do dalšího čísla připravujeme rozhovor s výborným optikem a optometristou Ing. Ivanem Vymyslickým, který je mimo jiné viceprezidentem Společenstva českých optiků a optometristů, kde má na starosti hlavně legislativu. Jeho dalším oborem je povolání soudního znalce a poradce v oboru, věnuje se také přednáškové činnosti m.j. na ČVUT v Brně a ještě i marketingu v optice.

foto: 4oci.cz

Na jaře jsme se (poradkyně rané péče z různých pracovišť) účastnily jeho celodenního semináře v Českých Budějovicích a byly jsme nadšené spoustou, hlavně však kvalitou a srozumitelností předávaných informací. Zkrátka Ivan Vymyslický nezapře žádnou ze svých profesí.

Tak se také máte na co těšit!

■ Pokud Vás napadá, na co byste se chtěli zeptat, směrujte své dotazy na adresu redakce do 31. 1. 2013

Znakování jako podpora komunikace

Rozhovor
s Mgr. Zuzanou Sýkorovou

V současné době se v rané péči hodně mluví o tzv. znakování. Co si pod tím pojmem představit? Je to něco jako „znaková řeč“ pro handicapované?

Znakování je nahrazení nebo doplnění mluvené řeči pro ty, kterým řeč z nějakého důvodu nestačí. A může to být jen na chvíli nebo i na dlouho. Znakování tak, jak o něm mluvíme, využije kdokoli, kdo z nějakého důvodu zvládá jen v omezené míře mluvit nebo porozumět ostatním a chtěl by komunikovat víc.

Prakticky vypadá tak, že se všichni snaží mluvit a k tomu znakovat nejdůležitější slovo (slova). Každý tuto možnost uchopí podle svých aktuálních schopností a možností. Je to prostě rozšíření možných kanálů komunikace.

zyk a češtinu jako třeba japonštinu a češtinu (poznámka redakce: český znakový jazyk je zkrátka svébytný jazyk s vlastními pravidly). Vedle toho znakování a český jazyk je spíše jako napsaný český text a český mluvený jazyk.

Můžete nám přiblížit, jak znakování vzniklo? Pochází prvotní inspirace z nějakého stávajícího komunikačního systému, nebo se vyvinulo spíše spontánně?

Znakování je založeno na již existujících systémech, nic nového jsme nevymýšleli. Je inspirované systémy Makaton, Babysigns, Znak do řeči... Vycházeli jsme ze zkušeností mnoha lidí, kteří již znaky ve své práci užívali, ať už se jednalo o odborníky ze zahraničí, Krisa Launonen z Finska, Sue Buckley z Anglie, nebo od nás, například Lucie Laudová, Jana Šarounová, paní Libuše Kubová, Terezie Vasilovčik Šustová a další, které jsem opomněla.

Spíše jsme vyšli vstříc jedné konkrétní cílové skupině. Tou jsou rodiny s dětmi

rané péče, zacílili jsme intervenci zejména na rodiče, jen v malé míře přímo na děti. V tuto chvíli se snažíme nabízet různé možnosti, tak, abychom rodičům umožnili vybrat si pro ně nejpříjemnější cestu.

Poradkyně rané péče seznamují při svých návštěvách rodiče dětí s možností znakování, nabízejí vysvětlení, literaturu. Současné přímo s dětmi znaky používají, a tak rodičům prakticky demonstrují, jak i oni by mohli znaky využívat. Pokud se rodiče rozhodnou se svými dětmi znakovat, mohou se pak zúčastnit kurzu, kde se jednak naučí více znaků, mají čas a prostor probrat své otázky, pochybnosti, těžkosti, ale také, a to považují za hodně důležité, podělit se o radosti a úspěchy. Na kurzu se setkají s dalšími rodiči, kteří znakují, a mohou tak sdílet mezi sebou cokoliv, co je pro ně v oblasti znakování nebo obecněji v komunikaci s dítětem zajímavé.

Letos jsme poprvé vedle již ověřeného modelu šesti setkání (lekci) rozprostřených do šesti měsíců vyzkoušeli intenzivní třídní kurz a ukazuje se, že i tato varianta je pro některé rodiny funkční.

V České republice jste zřejmě průkopníci tohoto způsobu znakování s dětmi raného věku. Nakolik pro vás bylo obtížné znaky vymyslet a „vytvořit“?

Jak jsem již uváděla výše, vycházeli jsme z již existujících systémů. V podstatě jsme jen hledali variantu, která bude vhodná právě pro rodiny s malými dětmi, takže jsme podle toho vybírali slovní zásobu a podobu jednotlivých znaků. Inspirovali jsme se českým znakovým jazykem, Makatonem, trochu Babysigns a někde jsme vytvořili vlastní variantu znaku, většinou jsme upravovali a zjednodušovali znaky ze znakového jazyka. Prakticky jsme vyšli ze znalostí nasbíraných při práci poradkyň rané péče, Veroniky Strenkové, Pavly Skalové a Aleny Kunové, a propojili jsme ji s mou rodičovskou znakovací zkušeností.

Je zřejmé, že „znakovací slovník“ obsahuje pouze slova klíčová pro menší děti, a disponuje tedy jen základní slovní zásobou. Co doporučujete rodičům, kteří potřebují vyjádřit specifické téma nebo věc?

Pokud rodiče hledají znaky pro další pojmy, mají více možností. Mohou si vymyslet vlastní znak, najít daný znak ve znakovém jazyce a ten přejmout nebo

Mezi znakováním a znakovým jazykem pro neslyšící nemusí být ani tak rozdíl v jednotlivých znacích, ty se ledaskdy podobají. Ale znakový jazyk je svébytný, živý, komplexní komunikační systém, pro mnoho lidí jde o mateřský jazyk. Naopak znakování je pouze doplněním nebo nahrazením mluvené řeči, které pouze využívá jiný kanál.

Můžeme si představit český znakový ja-

s narušeným nebo ohroženým vývojem. Tyto děti jsou slyšící, ale z nějakého jiného důvodu se buď očekává, že rozvoj komunikační schopnosti bude narušený (dětí s Downovým syndromem, s těžším tělesným postižením, mentálním postižením), nebo se již narušení objevilo (vývojové dysfázie nebo symptomatické poruchy řeči). A protože jsme se zaměřili na rodiny s malými dětmi, v podstatě klienty

upravit. Některé znaky ze znakového jazyka najdou na internetu, mohou si ale také vypůjčit nebo koupit knížky či videoslovníky znakového jazyka a v nich se inspirovat. Některé knížky půjčuje přímo raná péče, o dalších materiálech se dozvědí buď od poradkyň nebo na kurzu.

U které skupiny dětí se znakování nejvíce osvědčilo? Je pravda, že například děti s Downovým syndromem komunikují snadněji a raději než ostatní?

Je těžké na tuto otázku jednoznačně odpovědět. V základu ale asi je příčina, proč dítě znakování potřebuje.

Pokud je pro ně obtížné rozumět mluvené řeči a produkovat ji, ale dítě je současně schopno si osvojit potřebné komunikační dovednosti (například pohled do očí, střídání komunikačních partnerů, zaměření pozornosti na stejný objekt s komunikačním partnerem atd.), pak pro ně znakování opravdu může být nejvhodnějším způsobem překonání bariér v komunikaci a dítě si pak znaky osvojuje relativně rychle a snadno. To se týká například právě dětí s Downovým syndromem či dětí s dysfázií.

Pokud jsou hlavní překážky v jiných oblastech a pro dítě je například už náročné samotné pochopení smyslu sociální interakce, a tedy i komunikace či udržení

pozornosti, potom znakování neobejde tu jedinou výraznou bariéru jako ve výše popsaném příkladu.

V komunikaci pak i přes užití znaků brání další překážky a musíme hledat více způsobů, jak dítěti komunikaci umožnit a usnadnit. Přesto i u těchto dětí může být znakování funkční, bude však potřeba využít i jiné formy podpory dítěte.

Jsou děti, pro které znakování funkční moc není, ale předem to těžko zjistíme.

Znakování má oproti jiným systémům alternativní a augmentativní komunikace mnohé výhody (nepotřebujeme žádné pomůcky, může být snadno upravováno podle aktuálních potřeb, způsob jeho použití je blízký mluvené řeči). Je proto myslím vhodné ho rodičům nabízet jako jednu z možností, i když si nejsme jisti, jestli právě pro jejich dítě je nejlepší volbou. Nejlepší volbu často ukáže jen praxe.

Komunikace mezi rodičem a dítětem probíhá samozřejmě na mnoha rovinách. Můžete ze své odborné praxe říct, který důležitý aspekt komunikace je dnes nejčastěji opomíjen?

Na tuto otázku nedokážu odpovědět. Setkávám se s rodiči, kteří vnímají důležitost komunikace pro své dítě, pro celý jeho život. Na kurzy chodí rodiče motivovaní, kolikrát jen překvapeně poslouchám,

co všechno již nastudovali, jak moc jsou ochotni věnovat tomu, aby se jejich dítě mohlo i přes nějaké bariéry a překážky stát aktivním a spokojeným komunikujícím člověkem.

Zdá se, že jste propagátorkou inovativních přístupů ve vztahu k dětem s handicapem. Vnímáte v tomto aktivním přístupu podporu okolí a společnosti? Co vás v poslední době například nejvíce povzbudilo?

Mám pocit, že potkávám víc a víc lidí, kteří přistupují k ostatním lidem s respektem, se snahou nejprve porozumět a až potom případně nabízet pomoc a podporu. Poradkyně rané péče věnující svůj čas a energii něčemu „navíc“. Školky a školy ochotné zkusit integraci, pokud si ji rodiče přejí, dobročinné organizace, které jsou pyšné na to, že jejich kroužky i tábory jsou v pravém slova smyslu inkluzivní, instituce i jednotlivci, jejichž cílem je umožnit lidem přejít z kategorie „příjemci dávek“ do kategorie „plátce daní“.

Hodně mě povzbudili rodiče, kteří přišli na kurzy znakování a věnovali nemálo svého času a energie něčemu, co má nejistý výsledek. Jejich cílem bylo podpořit děti v tom, aby aktivně měnily svět kolem sebe, aby samy prosazovaly své názory, potřeby, touhy. Toho si opravdu vážím.

*ptala se Adéla Muchová,
Public Relations Rané péče Stodůlky*

■ **Mgr. Zuzana Sýkorová** absolvovala na Univerzitě v Hradci Králové speciální pedagogiku - bakalářský obor Výchovná práce ve speciálních zařízeních a magisterský obor Speciální pedagogika - rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení. Dlouhodobě se věnuje znakování jako podpoře komunikace pro děti se speciálními potřebami. Lektorsky vede semináře pro rodiče ve spolupráci s Ranou péčí Diakonie Stodůlky, přednáší dalším odborníkům a je supervizorkou části projektu zaměřeného na vzdělávání pracovníků v zájmovém a neformálním vzdělávání v oblasti inkluze dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Pracuje také jako speciální pedagožka a asistentka integrovaných dětí v ZŠ Na rovině, Lázně Bohdaneč. Překládala texty zabývající se problematikou Downova syndromu např. pro Klub rodičů a přátel dětí s Downovým syndromem.

Jak rychle zabavit dítě?

Stačí jednoduše použít jakoukoliv dostatečně velkou papírovou krabičku – od čaje, hračky nebo od bot. Do jedné strany krabičky, nejlépe do víčka, proříznout nebo prostříhnout otvor, právě tak velký, aby se jím dítě mohlo pokoušet do krabičky vhadzovat mince, žetony, fazolky či kuličky, a je o zábavu postaráno. Vše je hotové za minutku.

Do víčka lze udělat pouze jeden nebo i víc stejných nebo i různých otvorů. Okraje vytvořených otvorů lze zvýraznit fixem, pastelkou, lepicí páskou či samolepicí tapetou. Krabici lze různě dovybarvit, polepit, pokreslit. Fantazii se meze nekladou. Dejte prostor své levé hemisféře.

Doma jsem shodou okolností našla krabici od dětských bot, která měla na víč-

ku různobarevná kolečka, tak jsem toho hned využila a našemu Robinovi jsem jedno kolečko proměnila v otvor. Může objevovat rozdíl mezi namalovaným kolečkem a otvorem, do kterého lze vhadzovat fazolky. Do středu jsem prořízla tři různě pootočené otvory pro žetony, aby musel zapojit i zápěstí ručky.

Pro Robina je i velice zajímavé po vhození předmětu do krabičky hned otevřít víčko a podívat se, kam ten předmět vlastně zmizel. No a já si neodpustím ho i trochu poškádlit a přidržím mu jeho šikovnější levou ručičku, aby zkusil vhodit předmět do krabičky pravou rukou.

Dítě se touto hrou učí manipulovat s předměty, rozeznávat tvary, trénuje jemnou motoriku a zároveň i spolupráci okoručka...

Hodně krásných chvil při chytrém hraní vám všem přeje

Jindra Bušková

Chobotnice a sluníčko

Paní Boučková měla skvělý nápad a vytvořila pro svou Klárku hmatově, zrakově i sluchově stimulační hračku – chobotnici. Hračka má plyšovou hlavu a k ní maminka našila spoustu různobarevných chapeadel z navlečených uzávěrů od PET lahví. Hlavu zvýraznila očima a pusou. A hned při další konzultaci k chobotnici přibýlo sluníčko, které nám maminka darovala do naší půjčovny hraček v Rané péči EDA.

Jsou to bezva nápady na výrobu stimulačních hraček na doma. Doporučuji.

Děkujeme!

Lucie Donátová, poradkyně rané péče,
konzultant pohybového vývoje

Kolo

Moc jsem si k narozeninám přál kolo jako má brácha a všichni ostatní. Jsem kluk jako všichni ostatní, jen nemohu chodit a neumím sám sedět. Rád dělám vše jako moji vrstevníci. Na Loped ještě nedosáhnou – je pro mě moc veliký. Mamka objevila ještě krásnou tříkolku na anglickém webu www.quest88.com, ta byla cenově nedostupná, ale naprosto dokonalá. Nakonec jsme koupili obyčejné kolo, přídatná kolečka a vodící tyč. Velký problém byl upravit kolo, aby stále šlapa-

lo, když jede, ale to nakonec zvládl strejda se svářečkou, všichni odborníci přes kola říkali, že to nejde...

Úplně náhodou se mamka dala do řeči ohledně kola s paní Štěpánovou (protetičkou), která nám dělala dynamickou pohybovou ortézu, a ona řekla, že uvidí...

Na šlapky nám přidělala boty s řemeny a nechala udělat krásnou vestu s bederní výztuhou. Teď už mám super kolo a jsem šťastný, když mohu jezdit a závodit s bráchou.

Táda a Tobiškovi

Patchworkové hračky

Chtěli byste pro své ratolesti originální hračku, kterou nikdo nemá? Reaguje zrovna vaše dítě na látkové hračky, ale vy nejste tak zruční (na šití) jako já? Pokud ano, mám tu pro vás hned několik tipů. Poznala jsem maminku od trojčátek, která je velmi šikovná a ráda dělá patchwork. Po seznámení s ní jsem nejen získala výbornou kamarádku, kterou vždy ráda uvidím, ale též človíčka, který mi vždy vyrobí hračku dle mých představ a hlavně Štěpánkovi na míru. Pár našich úlovků vám tady představím. Pokud vás tyto hračky zaujmou, určitě se můžete naší kamarádce Alence ozvat, říci jí svou představu, jak byste si hračku představovali vyrobit, a určitě vždy něco originálního vymyslíte (Alena Slončíková, tel. 777 216 515, email: kockocanka@seznam.cz).

Patchworková knížka

Poprosila jsem maminku Alenu, že bychom potřebovali Štěpánkovi udělat knížku pro zrakovou stimulaci, s tím, že Štěpánek nejlépe reaguje na červenou, černou a bílou barvu. Maminka se do práce pustila a výsledek, řekněte sami – je naprosto úžasný!

Patchworkový látkový labyrint

Dalším mým požadavkem bylo to, že bychom potřebovali takovou hračku, která Štěpánka nejen zaujme, ale bude moci zároveň procvičovat jemnou motoriku. Alenka mi ukázala labyrint, který měla v plánu již před časem vytvořit, a já jsem přesně věděla, že ten chceme i my! Zatím Štěpánek neotáčí labyrintem přesně tak, jak by měl, ale hračka se mu moc líbí. Vřele doporučujeme! Pro ty, kdo mají rádi „cinkající“ hračky, je možno do kostiček dát třeba rolničku.

V čem „labyrint“ spočívá? Je to hračka, kterou dítě různě otáčí, a vždy mu vyjdou vedle sebe stejné barvičky. Pro lepší představu jsem se snažila vše nafotit.

Patchworkové chrastítko

Jako dárek k narozeninám Štěpánek dostal úžasnýho koníčka, kterého nám naše milá teta vyrobila. Koníček nejen chrastí, nejvíce nás zaujala „hřívá“ a ocásek, na kterém jsou přidělané rolničky. Koníček se stal hned Štěpánkovou oblíbenou hračkou, se kterou každý den usíná.

Tak zde jsme představili naši sbírku,

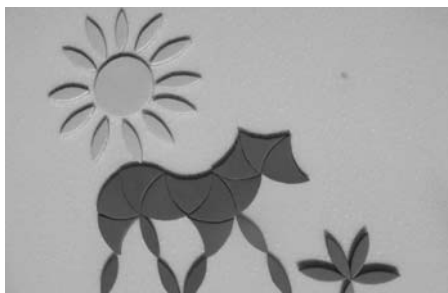
kterou ještě budeme rozšiřovat. Po návratu z lázní chci určitě maminku a její kamarádky, které zde dělají patchwork a výrobky prodávají, požádat o hmatový domeček.

Už nyní se těším, protože vím, že to bude stát za to.

Lenka a Štěpánek Vaňkovi

Jak si vyrobit magnetickou mozaiku

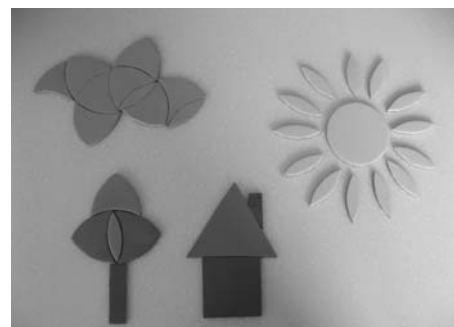
Můj příspěvek do časopisu je pro všechny šikovné a kreativní maminky a tatínky. Vždy, když v obchodě vybírám hračky nebo hry pro své děti, snažím se najít něco, co bude rozvíjet jejich představivost, fantazii, kreativitu nebo jemnou motoriku. Ve většině případů mě však odradí cena. A já si vždycky říkám, co na tom je, že je to tak drahé.

Ovšem jedna hra mě natolik zaujala, že jsem se ji pokusila vyrobit sama doma. Je to magnetická mozaika. A právě o tuto hru se chci s vámi podělit. Její výroba je velmi snadná a určitě ji zvládnete i vy.

Magnetickou lepící desku zbavenou ochranné fólie nalepíme na pěnovku (barevná hmota o tloušťce 2mm). Na pěnovku si namalujeme geometrické tvary a pak

už jen vystřihujeme (při kulatých tvarech doporučuji použít zahnuté nůžky na nehty). Vznikne nám magnetka, kterou

následně lepíme na magnetickou desku nebo třeba i na ledničku.

Všechny materiály seženete na internetu nebo v kreativních obchodech. Složitost a velikost tvarů volíme podle věku dítěte. Vystřihněte vše, co vás napadne – domeček, sluníčko, sněhuláka nebo holčičku s šatičkami. Budete určitě překvapeni, co všechno vaše malé šikulky dovedou. Pro inspiraci pár obrázků.

Jana Krobová

Podpora rozvoje alternativní komunikace nadačním fondem GSK

Již počtvrté rozdělil Nadační fond GSK v grantovém řízení 2 miliony korun na projekty neziskových organizací z celé České republiky. Grant získalo celkem 12 neziskových organizací, které předložily projekty zaměřené na pomoc seniorům či nemocným lidem.

Dvě z podpořených organizací navíc získaly bonus ve výši 150 tisíc korun na rozvojový projekt, o jehož udělení rozhodli svým hlasováním zaměstnanci společnosti GlaxoSmithKline.

Naprosto úžasnou zprávou je, že jednou z organizací, která získala nejen podporu projektu „Rozvoj komunikace u dětí se zrakovým nebo kombinovaným postižením pomocí speciálních pomůcek“, ale také bonus od zaměstnanců, za což jim mnohokrát děkujeme, je Raná péče EDA.

Momentálně již máme pro naše malé klienty opravdu velký touch screen monitor, tedy dotykovou obrazovku, kterou budeme využívat nejen k funkčnímu vyšetření zraku. Pro jednu z poradkyň jsme mohli opatřit nový notebook a objednáno

je plno hraček na dotykový spínač.

Další, relativně novou pomůckou pro alternativní komunikaci je iPad, který jsme díky tomuto projektu zakoupili.

Pan Jílek z firmy 24U udělal našim poradkyním školení, ve kterém trpělivě odpovídal na všechny dotazy.

O práci s iPadem se dočtete v dalších článcích, zde bych ale chtěla doporučit

ochranný obal. SuperShell je vynikající pěnový obal, který ochrání iPad při nechtěném pádu z výšky a zároveň jej děti i dospělí ocení pro skvělý úchop ze všech stran a protiskluzový povrch.

Momentálně je k dostání právě na stránkách firmy www.24u.cz, a to ve 4 různých barvách.

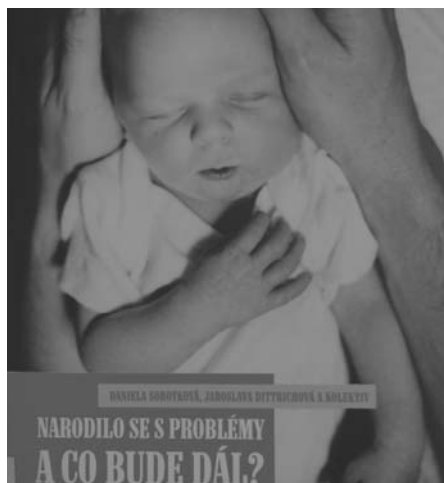
Lenka Bártová

Narodilo se s problémy. A co bude dál?

Daniela Sobotková,
Jaroslava Dittrichová a kol.,
Triton 2009

A co bude dál? To je otázka, kterou si často kladou rodiče předčasně narozených dětí. Alespoň okrajově se na ni pokouší odpovědět kniha se stejným podtitulem. V úvodu knihy jsou stručně nastíněna specifika vývoje předčasně narozených dětí, nutnost jejich sledování a případného včasného zahájení rehabilitace. Nezaměřuje se ale pouze na děti samotné, ale i na jejich rodiny, pro které je celé období velmi náročné.

V knize najdou čtenáři příběhy pěti rodin, jejichž děti neměly snadný start do ži-

vota. Příběhy pěti předčasně narozených dětí, z nichž některé mají i jiný handicap (dětskou mozkovou obrnu, Downův syndrom), jsou citlivě vyprávěny samotnými rodiči, ale nechybí ani odborný pohled psychologa, který s jednotlivými dětmi pracoval. Vyprávění začíná již v porodnici, přes náročné období pobytu v nemocnici, propuštění domů, náročnou péči až po nástup do mateřské a základní školy a narození dalšího sourozence. Milým zpestřením jsou i přiložené fotografie dětí.

Na své si zde přijdou nejen rodiče dětí, které se předčasně narodily, ale všichni, kteří se s nimi setkávají.

Jitka Kravcová, poradkyně rané péče

Obrázkový slovník sociálních situací pro děti s poruchou autistického spektra

Romana Straussová, Monika Knotková, Ivana Mátllová, ilustrovala Iva Roštárová, Apla 2011

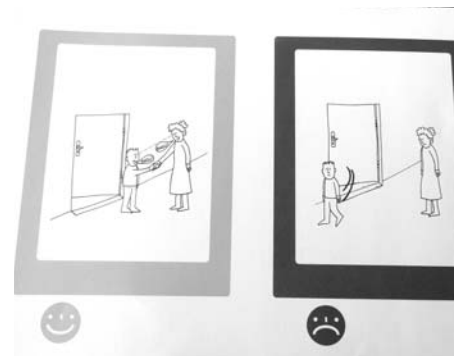
Organizace Apla (Asociace pomáhající lidem s autismem) vydala novou publikaci. Jedná se o Obrázkový slovník sociálních situací pro děti s poruchou autistického spektra. Tento slovník byl vytvořen pro děti, které mají sníženou schopnost porozumět sociálním situacím a orientovat se v nich. Jedná se o hlavně o děti s diagnózou Aspergerův syndrom nebo vysoce funkční autismus bez přidruženého narušení rozumových schopností. O děti, které sice mluví, ale jejich komunikace je jednosměrná, nevědí, s kým mají komunikovat a neumí odpovídat na otázky. Slovník je určen pro děti předškolního a mladšího školního věku.

Na jednotlivých stránkách slovníku jsou dopodrobna rozkreslené různé sociální situace, ve kterých tyto děti často selhávají. Vždy je tam nakreslen jeden příklad, jak to má být správně, a několik příkladů, jak se to dělat nemá. Obrázky jsou graficky zvýrazněny. Ten se správným řešením je orámován světle a pod ním je výrazný světlý smajlík. Obrázek se špatným řešením je orámován tmavě a má u sebe obrázek mračouna. Tímto značením jsou zobrazené situace pro děti snadno srozumitelné a dobře se v nich

orientují. Rozkreslené sociální situace se týkají hlavně častých a běžných témat, se kterými se děti denně setkávají, např. pozdrav, poděkování, správné chování v dopravních prostředcích, ve školce, na hřišti, jak si mají děti o něco požádat nebo si říct o pomoc.

A proč autorky použily pro výuku dětí s poruchou autistického spektra obrázky? Jejich zkušenost z práce s dětmi s tímto postižením jim napovídá, že nejlépe reagují na vizuální vjemy, tedy obrazy. Ty jsou totiž myšlení lidí s PAS bližší než pojmy. Dokládají to i citátem.

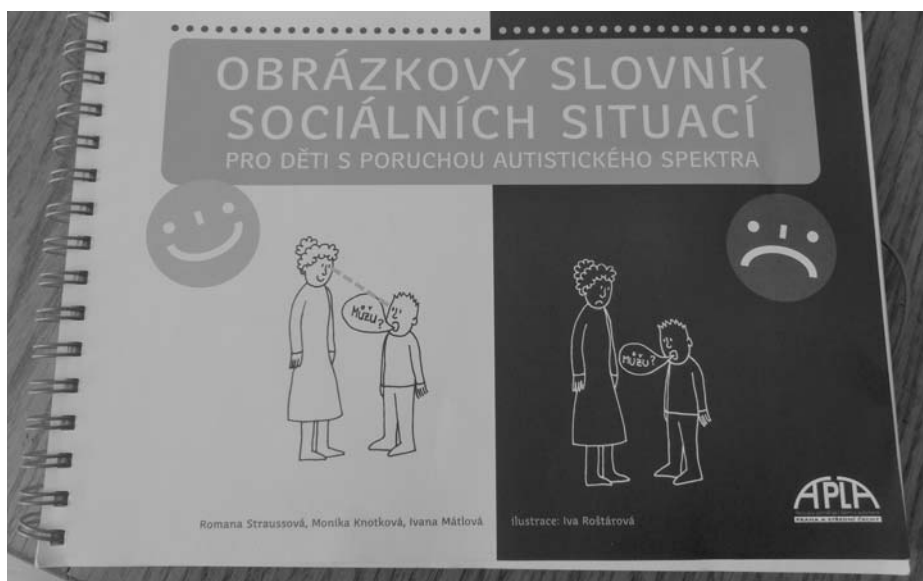
„Myslím v obrazech. Slova jsou pro mě cizím jazykem. Mluvená i psaná slova si překládám do barevných filmů doplněných zvukem, které mě v hlavě běží jako videokazeta. Když se mnou někdo mluví, jeho slova si ihned překládám do obrazů.“

Temple Grandin, doktorka zoologie a žena s PAS.

Několik našich klientských rodin už s touto publikací pracuje a děti na ni velmi dobře reagují.

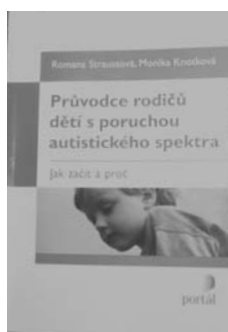
Jana Doležalová, poradkyně rané péče

Průvodce rodičů dětí s poruchou autistického spektra Jak začít a proč

R. Straussová, M. Knotková,
Portál 2011

Už samotný název knížky mluví sám za sebe. Je to opravdu průvodce na nelehké cestě výchovy dítěte s autismem. Vychází z dlouholetých zkušeností autorek, opřených o různorodou praxi (logopedickou,

učitelskou, poradenskou, video-trenérskou apod.) s dětmi s poruchou PAS. Odborně odpovídá na dotazy rodičů a je zároveň krátkou a jednoduchou příručkou. Najdete v ní velice praktické rady a můžete je přizpůsobit pro své potřeby i potřeby svého dítěte. Knížka je uspořádána velmi přehledně, kapitoly se

týkají různých oblastí podpory – jak poskytnout dítěti bezpečí, jak mu pomoci komunikovat, orientovat se v sociálních situacích, vést ho k samostatnosti, zmírňovat problémové chování. Důležitá je i poslední kapitola, která opět jiným pohledem doplňuje téma minulého čísla našeho časopisu – jak přistupovat ke zdravému sourozenci. Kniha je doplněná množstvím nákrešů, fotografií a schémat, která výrazně napomáhají pochopení představovaných metod.

*Gosia Sedlmayerová,
poradkyně rané péče*

Svoboda a hranice, lásky a respekt

Rebeca Wildová,
nakladatelství DharmaGaia 2010
v edici Šťastné dítě

Kniha vede čtenáře k zamyšlení nad tím, jak dětem umožnit objevovat svět, jak hledat a najít přirozené hranice, jak je vymezit, aniž bychom museli zvyšovat hlas či dítě plácnout apod.

Autorka představuje aktivní školu manželů Wildových z Ekvádoru, která vychází z Montessori pedagogiky.

V jednotlivých kapitolách se objevuje téma hranic v několika rovinách. Hranice

a připravené prostředí, hranice a nejistoty při jejich stanovování, zda lze hranice považovat za poučné, jaká mají pravidla, hranice ve vztahu k dospělým a další.

Hranice zde nejsou považovány za donucovací prostředek k tomu dělat či nedělat to, co očekávají ostatní. Autorka se zabývá vztahem hranic ke svobodě, lásce,

respektu.

„Děti potřebují hranice, aby se cítily bezpečně, dobře.

Proporce hranic se ovšem musí měnit v závislosti na změnách, které každý rostoucí organismus prodělává, aby se nestaly svěřací kazajkou.“ Autorka v jedné z kapitol dochází k závěru, že:

„Hranice neomezují kreativitu, naopak ji probouzejí.“

Kniha R. Wildové jistě zodpoví mnoho otázek nejen rodičům, ale všem, kdo jsou s dětmi ve vztahu.

V Rané péči EDA si můžete knihu zapůjčit prostřednictvím své poradkyně.

*Martina Králová,
poradkyně rané péče*

Jak se žije dětem s postižením po deseti letech

Helena Chvátalová,
Portál 2012

Autorka knihy Jak se žije dětem s postižením Helena Chvátalová se po deseti letech vrátila k příběhům dětí, jejichž příběh známe již z první knihy.

Pro připomenutí čtenářům zmíním, že první kniha obsahuje příběhy dětí s pěti typy zdravotního postižení – děti se zrakovým postižením, děti se sluchovým postižením, děti s Downovým syndromem, spinální muskulární atrofií a dětskou mozkovou obrnou. Autorka se formou rozhovoru s rodiči i dětmi zamýšlí nad

různými otázkami.

Nyní, po deseti letech, znovu navštěvuje některé rodiny, které se s ní dělí o neméně zajímavé příběhy. Častým tématem r o z h o v o r ů

je školní docházka, studium, náhled na život, sny a ideály. Více než s rodiči zde autorka vede rozhovory již s dětmi, tedy v některých příbězích již s mladými lidmi.

Tři z dětí, jejichž příběh známe z první knihy, zemřely. Někteří rodiče se přesto podělili i tak o svůj příběh.

V pokračování se tedy setkáme opět s Lucií a Zdeňkem, mladými lidmi se zrakovým postižením. Marie, Eliška a Petra sdělují své zkušenosti se slyšícími i neslyšícími kamarády a studiem. Anička, Petra a Katka jsou hlavními postavami příběhů o dětech s Downovým syndromem. Dnes jsou ze všech již mladé slečny. Čtvrtá kapitola s názvem Chtěla jsem tančit je věnována Anetce. V poslední kapitole se o své zkušenosti dělí Petra, mladá žena s dětskou mozkovou obrnou. V samém závěru knihy H. Chvátalová píše o svém vztahu s Danielou, ženou, která je, jak autorka píše, její velkou učitelkou.

Raná péče EDA má tuto knihu k dispozici k zapůjčení.

*Martina Králová,
poradkyně rané péče*

Slow – E – Motion

Bartimeus 2011, 15x4 minuty

Slow-E-Motion je další DVD, které k nám do Rané péče EDA doputovalo z Nizozemska, z organizace Bartimeus, která se mimo poskytování služeb rodinám dětí, dětem, mládeži i dospělým se zrakovým postižením zabývá také tvorbou různých materiálů s touto tematikou. Více z jejich nabídky najdete na: http://www.bartimeus.nl/publicaties_shop_rubriek/publicaties_shop_english.

Slow-E-Motion je videoprojekt o pohybu, řeči těla a kráse. Dvě osoby vždy ukazují divákovi v obrazné řeči různé významy a vrstvy komunikace. Natočené dvojice

jsou vždy páry, průvodce, poradce nebo asistent a člověk s kombinovaným postižením různého věku. Komunikují spolu během inscenované situace, většinou doma. Nahrávky vznikaly během jednoho a půl roku. Byly původně dlouhé 4 až 16 minut, z nich byl vybrán padesátisekundový fragment, který byl potom protažen – zpomalen na 4 minuty.

hem jednoho a půl roku. Byly původně dlouhé 4 až 16 minut, z nich byl vybrán padesátisekundový fragment, který byl potom protažen – zpomalen na 4 minuty.

Zpomalení přináší možnost pozorovat to, co při běžné situaci ani standardní rychlosti záznamu nelze. Můžeme si uvědomit, jak často rychlost našich aktivit neumožní našemu komunikačnímu partnerovi vůbec zareagovat – jak důležité je počkat, být pozorný a trpělivý. Také je vidět, že komunikace nemusí vždy sledovat konkrétní cíl, ale může být i „jen“ tím, že si užíváme srozumění jeden s druhým.

Krátkou ukázkou si můžete prohlédnout na: http://www.bartimeus.nl/videopagina/promo_slowemotion

*Alice Pexiederová,
poradkyně rané péče*

Středisko pro ranou péči Liberec

Co proběhlo

28. 5. 2012

Klub rodičů s Mgr. R. Straussovou na téma Verbální a obrázková komunikace u dětí s PAS

6. 6. 2012

Účast na Veletrhu poskytovatelů sociálních služeb Libereckého kraje, prezentace služeb a činnosti

8. 6. 2012

Prezentace služeb a činnosti Střediska na Festivalu sociálních služeb „Poznejme se navzájem“ v Hradci Králové

13. 6. 2012

Prezentace služeb RP na Dnu zdravotně postižených v Jablonci nad Nisou

21. – 24. 6. 2012

Kurz pro rodiny dětí raného věku se zdravotním postižením v Doksech u Máchova jezera

30. 8. 2012

Letní setkání klientských rodin

10. 9. 2012

Klub rodičů s přednáškou na téma Muzikoterapie s krátkými ukázkami se Zuzanou Maličkou, Dis.

21. – 22. 9. 2012

Prezentace služeb na Mezinárodní vědecké konferenci IX. Hradecké dny sociální práce

22. 10. 2012

Klub rodičů na téma Respirační onemocnění u dětí, prevence, léčba. Přednáška MUDr. Lenky Povové

8. – 14. 10. 2012

Týden sociálních služeb v ČR, prezentace služeb rané péče a činnosti Střediska

Co se chystá:

18. – 19. 11. 2012

Klub rodičů s certifikovanou Bobath terapeutkou a logopedkou Mgr. A. Kejíkovou, zaměřený na možnosti řešení poruch příjmu potravy u dětí dle Bobath konceptu. Po přednášce budou mít rodiny možnost individuálních konzultací s lektorkou.

3. 12. 2012

Adventní klub rodičů spojený s posezením, ochutnávkou vánočního cukroví a prezentací rehabilitačních pomůcek a hraček

14. 12. 2012

Adventní benefiční koncert souboru Iuventus, gaude! v prostorách Severočeského muzea v Liberci

14. 1. 2013

Klub rodičů s přednáškou doc. PaedDr. Karla Neubauera, Ph.D. na téma Preventivní program rozvoje artikulačních schopností pro předcházení rozvoje trvalých odchylek v řeči dětí

Středisko pro ranou péči Plzeň

Co proběhlo:

5. 9. 2012

Zahradní slavnost - dne 5.9.2012 se v prostorách zahrady 44. MŠ v Tomanově ulici konala Zahradní slavnost k příležitosti výročí 10 let fungování Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s.

Co se chystá:

14. 11. 2012

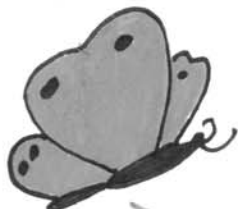
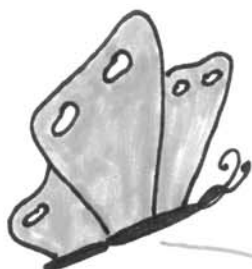
Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s. oslaví 10 let svého fungování také v Karlovarském kraji. V polovině listopadu uspořádáme oslavu v prostorách karlovarské Krajské knihovny.

Motýlova cesta

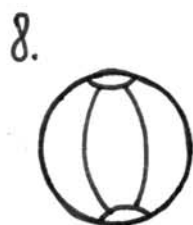
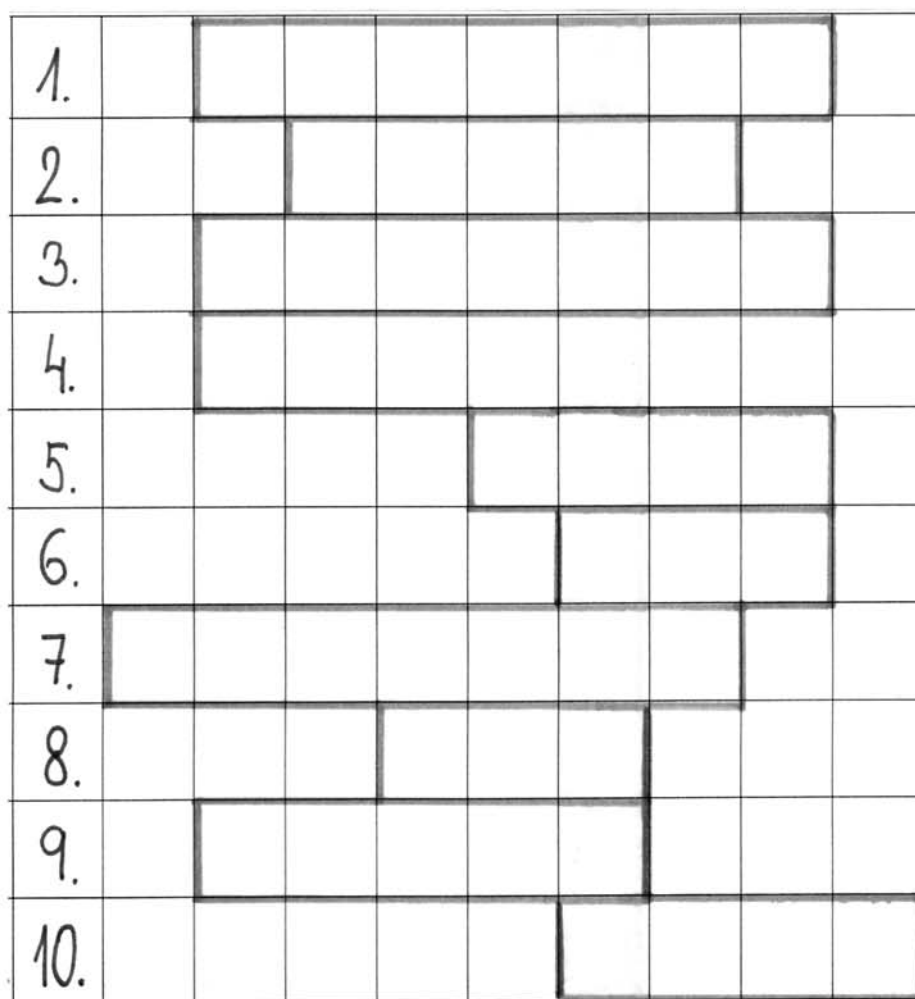
Který motýl doletí až na květinu? Obtáhni jeho cestu.

Křížovka

Milé děti, v tajence najdete jméno pohádkové postavičky.

5.

Raná péče EDA

Co proběhlo

5. 5. 2012

Festival IMY v Rock Café - divadla, filmy, workshopy a prodejní stánky. Občanské sdružení Portus Praha představilo problematiku lidí s handicapem široké veřejnosti. (15,30-16 workshop RP EDA)

11. 5. 2012

NGO Market - 13. veletrh neziskovek v Národní technické knihovně v Praze

15. 5. 2012

Dopolední setkání rodičů

19. 5. 2012

Středočeské „Setkání s traktory“. Na pikniku se děti díky rodině Nešporové seznámily hmatem, čichem, sluchem, projíždkou s velkými stroji.

19. 5. 2012

Charitativní projekt Dáda Days VII., na zámku Stránov u Mladé Boleslavi - velký zábavný den pořádaný naší klientskou rodinou

25. 5. 2012

Raná péče EDA se zúčastnila Bambiriády spolu s nadací Leontinka v Praze.

26. - 27. 5. 2012

Mezi ploty – tradiční festival v areálu Bohnické léčebny, kde jste mohli najít i stánek s workshopem Rané péče EDA.

2. - 9. 6. 2012

Pobytový kurz pro rodiny v Hotelu Bára, Benecko

13. 6. 2012

Zahradní slavnost na Habrovce s divadlem, bubnováním, skákacím hradem a pejsky z Pestré společnosti

24. 6. 2012

Den Prahy 7 ve Stromovce v okolí Šlechtovy restaurace s prezentačním stánkem RP EDA

13. 9. 2012

Představení fotografií významných osobností z kalendáře pro rok 2013, který nafotil p. Šourek pro Ranou péči EDA a Alzheimercentrum v Průhonicích.

15. 9. 2012

Festival Babí léto v Bohnicích

18. 9. 2012

Setkání rodičů a dětí v Trojické - vyrábění ozdob ze zeleniny a ovoce

20. 9. 2012

Veletrh sociálních služeb na Sofijském náměstí v Praze 12

1. - 31. 10. 2012,

Říjen pro neziskovky v Mostě – prezentační výstava na MÚ Most

18. 10. 2012

15:00-18:00 prezentace
Raná péče EDA v OC Most

3. 10. 2012

Veletrh sociálních služeb na Kubánském náměstí v Praze 10

9. 10. 2012

Večerní setkání rodičů s kruhovými tanci

1. - 30. 11. 2012

Výstava sociálních služeb
Mělník – radnice

13. 11. 2012

Setkání rodičů a dětí v Trojické - batikování

Co se chystá

29. 11. 2012

9:30-17:00
Den otevřených dveří v Trojické.

4. 12. 2012

9:30-12:30
Setkání rodičů a dětí – Mikulášská s nádlkou pro děti i rodiče.

I na rok 2013 chystáme na každý měsíc setkání rodičů, o kterém vás budeme včas informovat.

Sledujte také aktuality na našich stránkách www.ranapece.eu/praha/aktuality.

veškeré změny vyhrazeny

(Poděkování)

10 let působení Střediska pro ranou péči Plzeň

Dne 5.9. proběhla v rámci oslav 10 let výročí působení našeho střediska Zahradní slavnost, která se konala v zapůjčených prostorách zahrady 44. mateřské školy v Tomanově ulici. Akce byla určena současným i bývalým klientským rodinám, lékařům a odborníkům, představitelům a pracovníkům úřadů, ale také sponzorům a všem, kteří nás jakoukoli formou podporovali či podporují. Cílem bylo se potkat a oslavit s námi toto krásné kula-

té výročí. Slavnosti se zúčastnilo cca 110 lidí, všichni měli možnost si prohlédnout výstavu fotografií, kroniky s informacemi a fotografiemi z celého období působení střediska, informační materiály, vyzkoušet si různé aktivity s pomůckami v sektoru „Na chvíli bez zraku“, děti si mohly pohrát či zasoutěžit. Celé odpoledne provázelo krásné počasí, pohoda a příjemná nostalgie.

V podobném duchu proběhne ještě jedna slavnostní akce pro účastníky z Karlovarského kraje. Slavnost se bude konat dne 14.11. od 15 hod. v prostorách Krajské knihovny na Krajském úřadě Karlovarského kraje.

Děkujeme všem sponzorům akce, mj. firmě PV Atelier za výrobu fotografií a firmě Parkety Kupecký.

*Miroslava Bartošová,
ředitelka a poradkyně,
Středisko pro ranou péči Plzeň*

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s. děkuje za podporu služeb rané péče v roce 2012 (v období leden až říjen):

Ministerstvu práce a sociálních věcí

Krajům

Libereckému kraji

Financováno z projektu reg. CZ.1.04/3.1.00/05.00023 „IP 1 Služby sociální prevence v Libereckém kraji“ realizovaného podle rozhodnutí OPLZZ-ZS22-12/2009.

Královéhradeckému kraji

Ústeckému kraji

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Městům a obcím:

Městu Cvikov

Městu Česká Skalce

Městu Česká Lípa

Městu Dvůr Králové nad Labem

Městu Harrachov

Městu Hodkovice nad Mohelkou

Městu Hronov

Městu Jablonec nad Nisou

Městu Jaroměř

Městu Jičín

Statutárnímu městu Liberec

Městu Nový Bor

Městu Rokytnice nad Jizerou

Městu Smržovka

Městu Stráž pod Ralskem

Městu Tanvald

Městu Třebachovice pod Orebem

Městu Turnov

Městu Zákupy

Městu Žacléř

Městu Železný Brod

Obci Dolní Branná

Obci Levínská Olešnice

Obci Noviny pod Ralskem

Obci Troskovice

Nadacím:

Nadačnímu fondu Českého rozhlasu, sbírce Světluška na projekty: Podpora vývoje dětí se zrakovým postižením s důrazem na využití a rozvoj zachovaných zrakových funkcí, částka 613 930 Kč.

Nadaci Leontinka

- Projekt Svítání

- zapůjčení vozidla Škoda Fabia Combi

- Projekt Auto není cíl,
ale nezbytný prostředek

ŠkoFIN

Nadaci ČEZ

- Projekt Kurz pro rodiny dětí raného věku se zdravotním postižením

Nadačnímu fondu VEOLIA

Nadaci SYNER

Firmám a organizacím:

Kompakt spol. s.r.o.

COLOR-OPTIK, spol. s.r.o.

Magna Exteriors & Interiors (Bohemia), s.r.o.

HELP CENTRUM, s.r.o.

GEOPRINT, s.r.o.

Dále děkujeme za podporu:

Václavu Povovi

Martinu Koubkovi

Haně Kubíkové

Sboru Iuventus, gaude!

Lence Povové

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.

děkuje za podporu v roce 2012:

Ministerstvu práce a sociálních věcí prostřednictvím Plzeňského kraje

Ministerstvu práce a sociálních věcí prostřednictvím Karlovarského kraje

Nadaci Leontinka

Nadačnímu fondu Českého rozhlasu – sbírce Světluška

Nadaci Leontinka

Společnosti ŠkoFIN, s.r.o.

Krajskému úřadu Plzeňského kraje

Krajskému úřadu Karlovarského kraje

Magistrátu města Plzně

Úřadu městského obvodu Plzeň 1

Úřadu městského obvodu Plzeň 2

Úřadu městského obvodu Plzeň 4

Městu Černošín

Městu Hrádek u Rokycan

Městu Horažďovice

Městu Karlovy Vary

Městu Toužim

Obci Dýšina

Obci Hrádek u Sušice

ŠkoFIN

Obci Nová Ves u Dobřan

Obci Staré Sedliště

Obci Staré Sedlo

Obci Vejprnice

Vodárně Plzeň a.s.

Rodině Hrdých

Panu Jiřímu Kovandovi

Panu Radku Kupeckému

Panu Oldřichu Mudrovi
Pilsfree, o.s.

Ranou péči EDA v roce 2012 k 31. 8. podpořili:

Ministerstvo práce a sociálních věcí
prostřednictvím krajů:

Kraj	Žádost dle počtu klientů	Dotace
Hlavní město Praha	2.178.460,-	1.472.000,-
Středočeský kraj	2.155.450,-	1.018.000,-
Ústecký kraj	914.540,-	860.000,-
Pardubický kraj	401.550,-	401.000,-
Celkem	5.650.000,-	3.751.000,-

Kraje

Hlavní město Praha - tříletý grant
Pardubický kraj

Města a obce

Město Beroun
Město Čáslav
Město Čelákovice
Město Mníšek pod Brdy
Město Neratovice
Město Osek
Město Pečky
Město Příbram
Město Říčany
Město Roztoky
Obec Dolní Zálezly
Obec Horoměřice
Obec Mochov
Obec Vlkov pod Oškobrhem

Nadace a benefiční akce

Česká televize – Adventní koncert pro
Ranou péči EDA

Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška - projekt „Podpora rozvoje zrakového vnímání u dětí s centrální poruchou zrakového vnímání a u dětí s vrozenými zrakovými vadami vyžadujícími okluzní terapii, nošení brýlí a kontaktních čoček“

Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška - projekt „Společně“ - týdenní kurz pro rodiny dětí se zrakovým postižením

Nadace Leontinka - zapůjčení služebního automobilu

Nadace Leontinka - projekt „Auto není cíl, ale nezbytný prostředek“

Nadace Leontinka - projekt „Nemluvit neznamená nemyslet“

Benefiční koncert u bratří Kapucínů
Nadační fond AVAST - projekt „Raná péče EDA jede za vámi“

Nadační fond GSK - projekt „Rozvoj komunikace u dětí se zrakovým nebo kombinovaným postižením pomocí speciálních pomůcek“

Firmy

ACTIVA
GE Money bank
IKEA
Letiště PRAHA
PATRON
Středovy pekárny
Unilever

Individuální dárci

Dary do 5 000 Kč:

Bendová Libuše
Bonhardová Jana
Brdička Tomáš
Masnerová Alexandra
MC Liška Lysolaje
Kautský Lubor
Korčáková Jana
Kurka Jaroslav
Ruzyak Larissa
Škorníková Kateřina
Zach Pavel

Dary 5 000 Kč - 10 000 Kč:

Bohatý Martin
Preissler Zdeněk

Dary 10 000 Kč - 50 000 Kč:

Kronus Zdeněk
Neale Liz

Dary 50 000 Kč - 100 000 Kč: Slabý Tomáš

Věcné dary

paní Česelská
paní Karlová
paní Lanková
paní Mayerová
paní Mejzrová
paní Navarová
rodina Šídlových
rodina Šindelářových

Trvalý měsíční příkaz

Binder Petr
Černá Markéta
Filipec Petr
Fibír Ivan a Fibírová Petra
Jandík Ivo
Jiráková Lenka
Kafková Markéta
Kalinová Lenka
Kloučková Kateřina
Martínek Miloš
Mašková Petra
Minár Jan
Mejzrová Veronika
Mojžíšek Jiří
Nováková Dominika
Optika Anděl
Petráš Radek
Poborská Růžena
Potužníková Kateřina
Prouzová Jana
Skorníková Kateřina
Swiecicki Irena
Tacnerová Vladislava
Vachulová Markéta
Vondráčková Marcela

Dobrovolníci a partneři:

Bakalár Stano
Bárta Jan
Binder Petr – Hroch
Janoušková Moni
Ježek Ondřej
Ježková Jana a Julie
Kouwen Helenka

Kovaříková Pavla
Kubín Martin a Petr
Kubínová Katka
Novotný Stanislav
Ptáček Kamil
Šuchmová Lucie
Švec Štefan
Turková Petra

MUDr. Zobanová Anna
Alzheimercentrum Průhonice
Artliving
Česká spořitelna
GE Volunteers
Hotel Galant
ISAR
LUSH

M-Ocean
Pestrá společnost
Pizza XXL Litoměřice
Portál nakladatelství
Unilever
VaH PRINT Hlávko
Zapojím se

DO KAŽDÉ ORDINACE, KOUSEK NAŠÍ PRÁCE

Stojíte před otázkou jakou podlahu zvolit a potřebujete poradit?

Firma Parkety-Kupecký Vám nabízí řešení!

Zabýváme se prodejem, renovací a pokládkou dřevěných i laminátových plovoucích podlah, parket, prken, exotických dřevin, PVC a koberců.

Specializujeme se též na pokládku marmolea, které je vyrobeno pouze z čistě přírodních materiálů. To jej předurčuje jako ideální podlahovou krytinu do nemocničních zařízení a všude tam, kde je žádoucí vyhnout se nepříznivým reakcím lidského organismu na chemické produkty.

Velkou předností naší firmy je profesionalita, preciznost a dlouholetá zkušenost v oboru pokládání podlahových krytin. Rádi Vám zodpovíme jakékoliv dotazy a poskytujeme bezplatnou konzultaci v místě realizace. Po celou dobu naší existence je pro nás nejdůležitějším cílem spokojený zákazník a proto se řídíme naším firemním sloganem: „**Podlaha od nás, to nejlepší nakonec**“.

Věříme, že si vyberete kvalitu, věříme, že si vyberete Parkety-Kupecký.

Kontakt:

tel.: +420 606 288 654

e-mail: info@parkety-kupecky.cz

www.parkety-kupecky.cz

parkety kupecký

WWW.PARKETY-KUPECKY.CZ

NOVÉ AUTOSEDAČKY BeSafe iZi PRO DĚTI SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI.

www.patron.eu

Nový typ autosedaček pro děti ve věku 0 - 4 roky a 4 - 12 let.

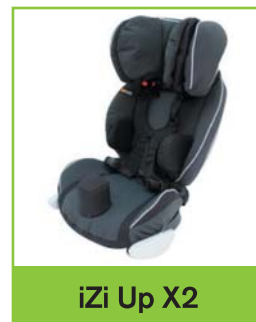
S fixačním příslušenstvím zajistí naprosto bezpečný převoz vašeho dítěte v autě.

iZi Kid X3
s isofixem

iZi Combi X3

iZi Up X2

V základním provedení:

- isofix (iZi Kid X3)
- abdukční klín
- posuvná báze
- 5 bodý pás
- opěry hlavy
- komfortní vyměkčený potah

Bližší informace a žádost o předvedení:

PATRON Bohemia a.s

Českolipská 3419, 276 01 Mělník

tel.: 315 630 120 (180), fax: 315 630 199

reha.cz@patron.eu www.patron.eu

patron

... a nakonec,
pěkně pohromadě,
kontakty na všechna
naše pracoviště včetně
mapy působnosti.

**Středisko
pro ranou péči
Liberec, o.p.s.**

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s.

Matoušova 406, 460 07 Liberec

Mobil: +420 724 400 832

Tel.: +420 485 109 564

Bankovní spojení: 240844675/0300

Účet je vedený u ČSOB

**Středisko
pro ranou péči
Plzeň, o.p.s.**

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.

Tomanova 5, 301 00 Plzeň

Mobil: +420 724 400 815

Tel.: +420 377 420 035

Bankovní spojení: 240903241/0300

Účet je vedený u ČSOB

**eda
raná péče**

Raná péče EDA, o.p.s.

Trojická 2/387, 128 00 Praha 2

Mobil: +420 724 400 820

Tel.: +420 224 826 860

Bankovní spojení: 241046261/0300

Účet je vedený u ČSOB

www.ranapece.eu

Všechna naše pracoviště jsou členy
Asociace pracovníků v rané péči (APRP).

www.asociace-ranapece.unas.cz

Mapa působnosti

● **STŘEDISKO LIBEREC**
(v Ústeckém kraji okresy Rumburk,
Varnsdorf a Děčín)

● **STŘEDISKO PLZEŇ**

● **STŘEDISKO EDA PRAHA**